

**МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ
БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН ИХ СУРГУУЛЬ**

ЧАНАРЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТОГТОЛЦООНЫ ГАРЫН АВЛАГА

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ
БАТЛАН ХАМГААЛАХЫН ИХ СУРГУУЛЬ

ЧАНАРЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТОГТОЛЦООНЫ ГАРЫН АВЛАГА

Боловсруулсан:

Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба

Хянасан:

ҮБХИС-ийн Эрдэм шинжилгээ, нийгмийн түншлэл хариуцсан дэд захирал

Дэмжсэн:

Дотоод чанарын баталгаажуулалтын баг

Баталсан:

ҮБХИС-ийн захирал

Цаасны хэмжээ: А5/210x148.5мм/
Хэвлэлийн хуудас: 3.5хх

Хавтас, дизайн: Д.Насанжаргал
ҮБХИС-ийн Хэвлэх үйлдвэрт хэвлэв.

© Энэхүү чанарын менежментийн тогтолцооны гарын авлага нь ҮБХИС-ийн өмч бөгөөд байгууллагын дотоод хэрэгцээнд зориулагдсан болно. Электрон болон хэвлэмэл хэлбэрээр бусдад дамжуулах, хувилан опшруулахыг хориглоно.

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ

УБХИС-ИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	7
1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ	8
2. НОРМАТИВ ИШЛЭЛ	9
3. НЭР ТОМЬЁО, ТОДОРХОЙЛОЛТУУД	9
 4. УБХИС-ИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	 10
4.1 УБХИС-ийн болон түүний төлөв байдлыг ойлгох	10
4.1.1 Гадаад орчны асуудал	10
4.1.2 Дотоод орчны асуудал	13
4.2 Сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба хүлээлтийг ойлгох	15
4.2.1 Сонирхогч талууд	15
4.3 Чанарын менежментийн тогтолцооны хамрах хүрээг тодорхойлох	17
4.4 Чанарын менежментийн тогтолцоо ба үйл явц	17
4.4.1 УБХИС-ийн удирдлага, зохион байгуулалт	17
4.4.2 Баримтжуулсан мэдээлэл	20
 5. МАНЛАЙЛАЛ	 21
5.1 Манлайлал ба үүрэг	21
5.1.1 Ерөнхий зүйл	21
5.1.2 Хэрэглэгчид хандах	22
5.2 Чанарын бодлого	23
5.2.1 Чанарын бодлого боловсруулах	23
5.2.2 Чанарын бодлогыг мэдээлэх	24
5.3 Зохион байгуулалтын үүрэг, хариуцлага, эрх мэдэл	25
 6. ТӨЛӨВЛӨЛТ	 26
6.1.1 Эрсдэл болон боломжуудад	26
6.1.2 Үндэсний батлан хамгаалахын их сургууль	26
6.2 Чанарын зорилтууд ба төлөвлөлт	27
6.3 Өөрчлөлтийг төлөвлөх	28
 7. ДЭМЖИХ ҮЙЛ ЯВЦ	 29
7.1 Нөөц	29
7.1.1 Ерөнхий зүйл	29
7.1.2 Хүмүүс	29
7.1.3 Дэд бүтэц	30
7.1.4 Үйл явцыг хэрэгжүүлэх орчин	30
7.1.5 Хяналт ба хэмжилтийн явц	31
7.1.5.1 Ерөнхий зүйл	31
7.1.5.2 Хэмжилтийн нэгж дамжуулалт	31
7.1.6 УБХИС-ийн мэдлэг	31

7.5 Баримтжуулсан мэдээлэл	33
7.5.1 Ерөнхий зүйл	33
7.5.2 Мэдээлэл бий болгох, шинэчлэх	34
7.5.3 Баримтжуулсан мэдээллийг хянах	34
 8. УЙЛ АЖИЛЛАГАА	 35
8.1 Уйл ажиллагааны төлөвлөлт ба хяналт	35
8.2 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шаардлага	36
8.3 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний дизайн ба боловсруулалт	38
8.4 Гаднаас авч буй үйл явц, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналт	40
8.5 Уйлдвэрлэл ба үйлчилгээ үзүүлэх	41
8.6 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ гаргах	43
8.7 Үл тохирол бүхий гарцын хяналт	44
 9. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ	 44
9.1 Хяналт, хэмжилт, шинжилгээ ба үнэлгээ	44
9.2 Дотоод аудит	46
9.3 Удирдлагын дүн шинжилгээ	47
9.3.1 Ерөнхий зүйл	47
9.3.2 Удирдлагын дүн шинжилгээний өгөгдөл буюу орц	47
9.3.3 Удирдлагын дүн шинжилгээний гарц	47
 10. САЙЖРУУЛАЛТ	 50
10.1 Ерөнхий зүйл	50
10.2 Үл тохирол ба залруулах арга хэмжээ	50
10.3 Тасралтгүй сайжруулалт	51

**ЧАНАРЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТОГТОЛЦООНЫ
ГАРЫН АВЛАГЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН БҮРТГЭЛ**

Чанарын менежментийн тогтолцооны гарын авлагыг өөрчлөлтийн удирдлагийг багийн хурлаар хэлэлцүүлж гүйцэтгэх захирааар баталгаажуулан бүртгэж тэмдэглэнэ.

Nº	ЧТГА-ЫН ХУВИЛБАР	ӨӨРЧИЛСӨН ОГНОО	ӨӨРЧИЛСӨН ХУУДАСНЫ ДУГААР	БАТАЛСАН ОГНОО
1	1	2018.01.05	-	ШИНЭЭР БОЛОВСРУУЛАВ
2	2	2021.12.07	17	ДҮРЭМД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРСНООР ШИНЭЧЛЭН ХЭВЛЭВ
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ЧАНАРЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТОГТОЛЦООНЫ ГАРЫН АВЛАГЫГ ТАРААСАН БҮРТГЭЛ

Nº	Тараасан жагсаалт	Тоо
1	Үдирдлагын төлөөлөгч	1
2	Захиргаа, үдирдлагын хэлтэс	2
3	Санхүүгийн хэлтэс	3
4	Бусад	хяналтгүй

Тайлбар: Чанарын менежментийн тогтолцооны гарын авлагын хяналтгүй хувийг шаардлагатай тохиолдолд бусад талуудад тарааж болно.

УДИРТГАЛ

Тус сургууль Боловсролын үйлчилгээг нийгэмд нээлттэй, хүртээмжтэй хүргэх замаар хэрэглэгчийг татан, ажил үйлчилгээний чанарыг тасралтгүй сайжруулах зорилгоор Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2015 олон улсын стандартыг нэвтрүүлж байна. Чанарын менежментийн тогтолцоо нь сургуулийн сургалт, эрдэм шинжилгээ, инноваци, цэргийн мэргэжил, удирдлагын үйл ажиллагааг сайжруулан, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлэхэд чиглэгдэнэ.

Их сургуулийн хэмжээнд Чанарын менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх стратегийн зорилт дэвшиүүлж, хэрэгжүүлэх шийдвэрийг Их сургуулийн захирал гаргасан билээ. Бид ISO 9001:2015 олон улсын стандартын дагуу Үндэсний батлан хамгаалахын их сургуулийн алсын хараа, эрхэм зорилго, стратегийн тэргүүлэх зорилтууд, чанарын бодлого, зорилго, зорилтуудыг тодорхойлж, чанарын гарын авлага боловсруулсанаар сургалт, судалгааны ажлын чанарын бодлого, чанарын менежментийн тогтолцоог нийт бие бүрэлдэхүүнд таниулан мөрдүүлж, үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж байна.

Чанарын удирдлагын гарын авлага нь ҮБХИС-ийн Чанарын менежментийн тогтолцооны үйл ажиллагааны үндсэн зарчим, түүний бүтэц, бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг тогтоож, Их сургуулийн чанарын шинжилгээ, үнэлгээ хийх, ажил үйлчилгээний чанарын хяналтыг хэрэгжүүлэх удирдамж болно. Чанарын менежментийн тогтолцооны гарын авлага хүчин төгөлдөр болсноор ҮБХИС-ийн нийт бие бүрэлдэхүүн чанарын бодлогыг хэрэгжүүлэх, чанарын зорилтуудад хүрэхэд өөрсдийн хувь нэмрийг дараах байдлаар оруулах үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооны баримт бичгийг ашиглах, түүний дагуу үйл ажиллагааг явуулж хэрэгжүүлэх
- ❖ Чанарын бодлогыг хүн бүрийн өөрийн дотоод хүрд болгох
- ❖ Баримт бичгийг цаашид боловсронгуй болгоход идэвхтэй дэмжлэг үзүүлэх

Чанарын менежментийн гарын авлага нь баримт бичгийн хяналтад хамаарна.

Чанарын менежментийн тогтолцооны гарын авлага бутээхэд ҮБХИС-ийн захирал, хошууч генерал, профессор **Я.Чойжамц** удирдан зөвлөж, Сургалтын хэлтсийн дарга, хурандаа, доктор, профессор **Н.Наранжамц** хянан тохируулж, Зөвлөх профессор **А.Гэлэгжамц** боловсруулав.

ҮБХИС-ИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Үндэсний батлан хамгаалахын их сургууль (ҮБХИС) нь 1921 онд "Ардын цэргийн даргын сургуулын" нэртэйгээр үүсгэн байгуулагдсан цагаасаа эхлэн Монгол улсын аюулгүй байдал, батлан хамгаалах зорилго, зорилтыг хангах чиг үүрэгбүхий байгууллагуудад өндөр боловсрол, чанартай боловсон хүчиний нөөцийг бэлтгэх, үндэсний аюулгүй байдал, цэргийн бодлого, түүх, зэвсэглэл, техникийн чиглэлээр суурь болон хавсррага судалгаа явуулан төр, засгийн бодлогын хөгжилд дэмжлэг үзүүлж, сургалт судалгааны бие даасан томоохон институци болон төлөвшиж байна.

Сургууль нь боловсролын хөгжлийн нийтлэг чиг хандлагатай уялдуулан сургалт, судалгааны агуулга, технологи, орчинг боловсронгуй болгох, багш, судлаачдын бүтээлч сэтгэлгээг хөгжүүлж, захиалагч, хэрэглэгчийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн боловсролын ажил үйлчилгээг чанартай үзүүлэх үндсэн зорилтыг хэрэгжүүлж байна.

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг 16 дугаар хороо, Улаанхуаран.

Веб хуудас <http://www.mndu.gov.mn/>

1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Чанарын менежментийн тогтолцооны зорилго нь ҮБХИС-ийн чанарын зорилтуудад хүрч, байгууллагын чанарын бодлогыг хэрэгжүүлэхэд оршино. Энэхүү зорилтын төлөө бий болгосон Чанарын менежментийн тогтолцооны үүрэг нь:

- ❖ Захиалагч, хэрэглэгчийн болон холбогдол бүхий хуульчлан зохицуулсан шаардлагад тохирсон үйлчилгээг ҮБХИС-ийн дүрэм, дотоод журам, бусад журам зааврын дагуу найдвартай чанартай үзүүлэх.
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцоог байнга сайжруулж байх үйл явцыг "ҮБХИС-ийн хөгжлийн стратегийн замын зурагал 2030"-аар (ROAD MAP) байгууллагын үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж байгаа эсэхийг хянаж, Дотоод аудитын журам, Боловсрол олгох сургалтын журмуудын дагуу уг тогтолцоог үр нөлөөтэй хэрэглэн захиалагч, хэрэглэгчийн хэрэгцээ шаардлагад тохирох байдлыг хангах замаар хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг байнга дээшлүүлэх.
- ❖ Сургалт, судалгаа, инноваци, мэргэжлийн үйл ажиллагааны үйл явц, үүрэг даалгавар, ур чадвар, хариуцлага зохицуулалтын ил тод байдлыг хангах.
- ❖ Чанарын менежментийн үйл ажиллагааг баримтжуулах, дэмжих, бие бүрэлдэхүүнийг зааварчлах, чиг баримжaa өгөх, удирдлагын үйл явцыг хянах.

Суралцагч(хэрэглэгч)-ийн хэрэгцээ, шаардлага, сэтгэл ханамжид нийцүүлэн дээд болон мэргэжлийн боловсролын үйлчилгээг **төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, хяналт шинжилгээ хийх, үнэлэх, сайжруулах** бүхий л үйл ажиллагааг хамруулна.

Чанарын гарын авлага нь ҮБХИС-ийн боловсрол олгох үйл ажиллагааны чанартавигдах өрөнхий шаардлагыг тогтоон Их сургуулиас чанарын талаар баримтлах бодлогыг тодорхойлон, батлан хамгаалах, аюулгүй байдлын боловсролын байгууллагын **чанарын менежментийн тогтолцоонд холбогдох чанарын хяналт, стандарт, үйл ажиллагааны журам, ажлын заавар, бүртгэлийг** хамруулан сургалт, судалгааны бүхий л үйл ажиллагаа, хэрэглэгч, сонирхогч талууд хамаарна.

2. НОРМАТИВ ИШ ТАТАЛТ

Чанарын гарын авлагад иш татсан норматив баримт бичиг нь түүний шаардлагын үндэслэл болох заалтуудыг агуулсан болно. Хугацаа заасан ишлэлийн хувьд зөвхөн тухайн хэвлэлийг ашиглана. Хугацаа заагаагүй ишлэлийн хувьд иш татсан баримт бичгийн сүулийн хэвлэлийг ашиглана.

- ❖ ISO 9001:2015 Чанарын удирдлагын тогтолцоо-шаардлага
- ❖ ISO 9001:2015 /2001, 2015/ Чанарын удирдлагын тогтолцоо-суурь асуудал, тайлбар толь

3. НЭР ТОМЬЁО, ТОДОРХОЙЛОЛТУУД

- ❖ **Чанарын удирдлагын гарын авлага:** Байгууллагын (Их сургууль) чанарын удирдлагын тогтолцоог тогтоож буй барим бичиг
- ❖ **Үйл явц:** Орцыг гарц болгон хувиргах харилцан уялдаа буюу харилцан үйлчлэл бүхий цогц үйл ажиллагаа
- ❖ **Үйлчилгээ:** Хэрэглэгчийн шаардсан тэдэнд зориулан үйлчилсэн үйлчилгээ
- ❖ **Чанар:** Багц үзүүлэлт нь шаардлагыг хангах хэмжээ.
- ❖ **Шаардлага:** Гол төлөв мэдээжийн буюу албан журмын шинжтэй байдаг, тогтоосон хэрэгцээ буюу хүсэл.
- ❖ **Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж:** Хэрэглэгчийн шаардлага биелсэнийг хэрэглэгчээс мэдрэх байдал
- ❖ **Тогтолцоо:** Харилцан уялдаа буюу харилцан үйлчлэл бүхий бүрдэл хэсэг
- ❖ **Удирдлагын тогтолцоо:** Бодлого, зорилтуудыг тогтоож, тэдгээр зорилтуудад хүрэх тогтолцоо
- ❖ **Чанарын удирдлагын тогтолцоо:** Байгууллагыг чанартай холбогдуулан удирдан чиглүүлэх, хянах удирдлагын тогтолцоо
- ❖ **Чанарын бодлого:** Дээд удирдлагаас албан ёсоор илэрхийлсэн чанарт хамаарах, байгууллагын нийт зорилго ба чиглэл. Чанарын бодлого нь байгууллаа (сургууль)-ын нийт бодлоготой ихэвчлэн нягт уялдаатай байдаг бөгөөд чанарын зорилтуудыг тогтоох хүрээ болж өгдөг.
- ❖ **Чанарын зорилт:** Чанарын талаар хийхээр буюу хүрэхээр зорьж эрмэлзсэн зүйл. Чанарын зорилтууд нь голдуу байгууллагын чанарын бодлогод суурилах ба байгууллагын холбогдох чиг үүргүүд болон түвшнүүдэд зориулан тогтоодог.
- ❖ **Чанарын хөтөлбөр:** З жилийн хугацаанд байгууллагын (Их сургууль) чанарын зорилтуудыг биелүүлэхэд хамаарах нөөцийг тодорхойлоход чиглэсэн ажлын удирдамж, төлөвлөгөө.
- ❖ **Чанарын хяналт:** Чанарын шаардлагыг биелүүлэхэд чиглэсэн, чанарын удирдлагын хэсэг.
- ❖ **Чанарын хангалт:** Чанарын шаардлага биелэгдэнэ гэсэн итгэл бий болоход чиглэсэн төвлөрсөн чанарын удирдлагын хэсэг.
- ❖ **Чанарын үзүүлэлт:** Шаардлагад хамаарах бүтээгдэхүүн, үйл явц буюу тогтолцооны өөрийн үзүүлэлт.
- ❖ **Мешгөх боломж:** Авч үзэж байгаа зүйлийн өмнөх түүх, хэрэглээ буюу байршлыг хайн олох боломж

- ❖ **Сэргийлэх арга хэмжээ:** Болзошгүй үл тохирол буюу сөрөг үйлчилгээний чанарын шалтгааныг арилгахын тулд явуулах үйл ажиллагаа. Болзошгүй үл тохирлын шалтгаан нь нэгээс олон байж болно. Дахин давтагдахаас сэргийлэхийн тулд залруулах үйл ажиллагаа явуулдаг бол үүсэн гарахаас нь өмнө сэргийлэхийн тулд сэргийлэх ажиллагаа явуулдаг.
- ❖ **Залруулах арга хэмжээ:** Нэгэнт илэрсэн үл тохирол буюу сөрөг үйлчилгээний чанарын шалтгааныг арилгахын тулд явуулах ажиллагаа
- ❖ **Үл тохирол:** Үзүүлж буй үйлчилгээ нь хэрэглэгчийн шаардлага болон холбогдох стандартын шаардлагатай тохирохгүй байх, байгууллагын (Их сургууль) үйл ажиллагааны журмууд мөрдөгдөхгүй байхыг хэлнэ.
- ❖ **Хэмжлийн нэгж:** Хэмжил гүйцэтгэхэд жишиг болон сонгон авсан нэгж хэмжигдэхүүн (Монгол Улсын "Стандартчилал, чанарын баталгаажуулалтын тухай" болон "хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай" хууль)
- ❖ **Стандарт:** Стандартчиллын объектын үзүүлэлт шаардлагын хэмжээг сонирхогч талууд харилцан тохиролцон боловсруулж, эрх бүхий байгууллага зохих журмын дагуу баталсан норматив техникийн баримт бичиг.
- ❖ **Стандарт:** Сайныг сайн зүйтэй харьцуулах үйл ажиллагаа

4. ҮНДЭСНИЙ БАТЛАН ХАМГААЛАХ ИХ СУРГУУЛИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

4.1 ҮБХИС-ийн болон түүний төлөв байдлыг ойлгох

ҮБХИС нь Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO9001:2015 олон улсын стандартын хүрээнд зорьсон үр дүнд хүрэх, зорилтуудаа хэрэгжүүлэх боломж, стратеги чиглэлд хамааралтай гадаад, дотоод орчны асуудлуудыг дараах байдлаар тодорхойлсон болно.

4.1.1 Гадаад орчны асуудал

- Сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрөл
- Хэрэглэгч (захиалагч) талын шаардлага
- Улс төрийн байдал
- Эдийн засгийн байдал
- Хууль тогтоомж (Эрх зүйн орчин)
- Олон нийтийн харьцаа
- Үйлчлүүлэгчийн эдийн засгийн чадамж
- Хөрөнгө оруулалт

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> • Сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн дагуу сургалтын үйлчилгээ зүүүлэх, өргөжүүлэх • Бус нутгийн улс орны төлөөллийг сургуульд суралцуулах 	<ul style="list-style-type: none"> • Цэргийн мэргэжлийн хөтөлбөрөөр хүний нөөц бэлтгэх захиалгын тоо хязгаарлагдмал • Сургалтын орчны бүрдлийн зарим хоёрцогдол, багш нарын гадаад хэлний бэлтгэлийн түвшний зарим дутагдал 	<ul style="list-style-type: none"> • Цэргийн зарим мэргэжлээр гадаадын улс орны цэргийн сургуульд бэлтгэх байгаа мэргэжлийн хөтөлбөрийг сургуульд нээх • Сургалтын орчинд олон улсын жишигт нийцсэн шинэчлэл хийх, багш нарыг чадавхижуулах

Хэрэглэгч, захиалагч оролцогч талын шаардлага:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Бүх шатлалын боловсрол олгох сургалтын ўлчилгээг чанартай гүйцэтгэж, сургуулийн нэр хүндийг өсгөх, таниулах Үндэсний хэмжээнд хэрэгжсэн бодлого, технологи, бүтээлч ажлын тоог нэмэгдүүлэх Олон улсын хэмжээнд сургалтын хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл, чанарын баталгаажил хийлгэх 	<ul style="list-style-type: none"> Сургалт, судалгааны ажил явуулах орчны зарим талын хоцрогдол Багш, судлаачдын олонхийн чансаа олон улсын түвшинд хүрээгүй Үндэсний хэмжээнд хэрэгжих бодлого (технологи) бүтээлч ажил санаачлаах, өрсөлдөх чадавхи Материаллаг орчин, багш, хүний нөөцийг хөгжлийн түвшний зарим хоцрогдол 	<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын орчныг стандартын шаардлагад нийцуулэх Олон улсын түвшинд сургалт, судалгааны ажил эрхлэх багшийг бэлтгэх Их сургуульд суралцах гадаадын сонсогч, оюутны тоог нэмэгдүүлэх Үндэсний хэмжээнд үнэлгээрх шинэ санаа, шилдэг технологи бий болгох, нэвтрүүлэх өрсөлдөөнийг багш судлаачдын дунд өрнүүлэх, шийдвэрлэх Сургалтыг орчныг олон улсын жишигт хүргэх Олон улсын түвшинд сургалт, судалгааны үйл ажиллагаа явуулах, багш нарыг бэлтгэх, тоог нэмэгдүүлэх

Улс төрийн байдал:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Улс орны батлан хамгаалах салбар, Зэвсэгт хүчнийг хөгжүүлэх урт хугацааны бодлого, төлөвлөгөө У Б Х И С - и н хөгжлийн стратеги төлөвлөгөө 	<ul style="list-style-type: none"> Бодлого, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхд шаардлагатай төсөв, санхүүгийн эхүүссэврийг тодорхой төлөвлөгөөгүй учир ажиллагааг урт хугацаанд тодорхойлох боломжгүй. Улс орны батлан хамгаалах бодлого дахь улс төрийн намын нөлөөлөл, өөрчлөлт 	<ul style="list-style-type: none"> Үрт хугацааны бодлоготой уялсан их сургуулийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдан ажил үйлчилгээж жил, жилээр төсөв санхүүгийн нарийвчлан төлөвлөж хэрэгжүүлэх Улс төрийн байдлаас үл хамаарсан, Их сургуулийн хөгжлийн бодлогыг тогтвортой хэрэгжүүлэх орчин бүрдүүлж хэрэгжүүлэх

Эдийн засгийн байдал:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Их сургуулийн санхүүгийн чадамжийг нэмэгдүүлэх, өөрийн үйл ажиллагаанаас олсон орлогын ихэнх хувийг сургуулийн хөгжилд хөрөнгө оруулалт хийх 	<ul style="list-style-type: none"> Эдийн засгийн өсөлтийн хэлбэрээл, инфляцийн байдал, төгрөгийн ханшны уналт, сургалт судалгааны ажлын өртөг зардлын өсөлт 	<ul style="list-style-type: none"> Их сургуулийн эдийн засгийн өнөөгийн болон ирээдүйн төлөв байдалд шинжилгээ хийж байх, түүний дагуу төлөвлөлтийг төсөвлөлттэй уялдуулж хэрэгжүүлэх Их сургуулийн эдийн засаг, санхүүгийн уян хатан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх

Хууль тогтоомж (Эрх зүйн орчин)

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> ҮБХИС-ийн сургалт, судалгаа, бусад үйл ажиллагааг дэмжсэн хууль, эрх зүйн боломжийг бүрэн хэрэглэх 	<ul style="list-style-type: none"> Хууль, эрх зүйн боломжийг ашиглах мэдлэг, туршлага дутмаг Их сургуулийн дүрэм, дотоод журам, эрх зүйн бусад баримт бичгүүдийн агуулгад бүрэн тусгагдаагүй. 	<ul style="list-style-type: none"> Их сургуулийн дүрэм, дотоод журам зэрэг эрх зүйн баримт бичгүүдийн үзэл баримтлал, агууллыг Монгол улсын хууль тогтоомжид нийцүүлэх, таатай боломжуудыг тусгаж хэрэглэх

Олон нийтийн харьцаа:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Хамтран ажиллах, тэдний ажил хэрэгч санал, хүслэтийг үйл ажиллагаанд тусган хэрэгжүүлэх 	<ul style="list-style-type: none"> Хууль тогтоомжийн холбогдох заалтад харшлах санал хүсэлт гаргагдаг Буруу ойлголтоос үүдэлтэй гомдол гаргагдаг Олон нийтэд нээлттэй, ил тод бус байдал 	<ul style="list-style-type: none"> Сургуулиа сурталчилан таниулах, иргэдийг үнэн зөв мэдээллээр хангах Гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх, дахин гаргахгүй байхаар үйл ажиллагаагаа зохицуулах Олон нийттэй хууль, тогтоомжийн хүрээнд нээлттэй, ил тод харилцах

Үйлчлүүлэгчдийн эдийн засгийн чадамж

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын үйлчилгээний үнэ, өртөг, төлбөр тооцоны уян хатан байдал Тесөлт ажлыг гэрээний хугацаанд чанартай гүйцэтгэх Олон нийтэд үзүүлэх соён гэгээрүүлэх болон бусад үйлчилгээний агуулга, арга хэлбэрийн шинчлэл хийх, нэр төрлийг опшуулах, хамрах хүрээг өргөтгэх 	<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын төлбөрийг цаг хугацаанд төлөхгүй байх Төсөлт ажил, гэрээний болон даалгаварт ажлын гүйцэтгэлд тооцох ажлын хөслийг захиалагчаас гэрээний дагуу төлөхгүй байх Үйлчлүүлэгчдийн шинжилгээ хийж ажилладаг гүй байдал 	<ul style="list-style-type: none"> Суралцагчидтай гэрээ байгуулж түүнд заасан хугацаанд төлбөрийн тооцоо хийдэг болох Удирдлагын түвшинд хуулийн дагуу гэрээ байгуулж, түүний дагуу санхүүгийн төлбөр тооцоо хийдэг болох Үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээг судалж түүнд тохирох үйлчилгээний төрөл, хэлбэрийг сонгох

Хөрөнгө оруулалт

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Улсын төсвийн санхүүжилт, өөрийн үйл ажиллагаанаас олох орлогын эх үүсвэр Сургууль төгсөгчдийн дэмжлэгийг авах 	<ul style="list-style-type: none"> Гадаадын их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний болон бизнесийн байгууллагатай шууд харилцах боломж хязгаарлагдмал Дотоодын байгууллагуудтай хамтран ажиллах эрх зүйн болон бусад орчин тодорхой бус Сургууль төгсөгчдийн дэмжлэг дутмаг 	<ul style="list-style-type: none"> Бодлогын түвшинд шийдвэр гаргах Иргэний эрх зүйн хүрээнд асуудлыг шийдвэрлэх Сургууль төгсөгчдийн байнжын холбоо тогтоож, хамтын ажиллагааг тогтмолжуулах

4.1.2 Дотоод асуудал

- Удирдлагын зохион байгуулалт
- Бодлого, зорилт, стратеги
- Их сургуулийн бүтэц, үүрэг
- Хүний нөөц
- Санхүүгийн чадавхи
- Байгууллагын соёл
- Үнэт зүйл
- Нөөц ба мэдлэгт хамаарах чадавхи
- Ажлын бүтээмж /гүйцэтгэлийн тайлан/

Удирдлагын зохион байгуулалт:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> • Их сургуулийн эдийн засгийн өнөөгийн болон ирээдүйн төлөв байдалд шинжилгээ хийж байх, түүний дагуу төлөвлөлтийг төсөвлөлттэй уялдуулж хэрэгжүүлэх • Их сургуулийн эдийн засаг, санхүүгийн уян хатан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх 	<ul style="list-style-type: none"> • Хөгжлийн урт хугацааны төлөвлөгөөг жил, жилээр оновчтой төлөвлөгөүй • Бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийж дүгнэлт гаргах, мэргэшсэн чадамж бүрэн төлөвшөөгүй • Бүтэц, зохион байгуулалтын зарим дутагдал, ажлын байрны давхардал 	<ul style="list-style-type: none"> • Удирдлагын босоо, хэвтээ тогтолцооны зохистой хослолыг хангах • Урт хугацааны зорилго, зорилтод хүрэх дунд, богино хугацааны тактик (ажилбар) нарийвчлан боловсруулж хэрэгжүүлэх • Чанарын дотоод баталгаажуулалтын шалгуур үзүүлэлт гаргаж мөрдөх • Ажлын байруудад шинжилгээ хийж оновчтой болгох

Бодлого, зорилт, стратеги:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> • Их сургуулийн хөгжлийн бодлого, зорилт, стратеги тодорхойлогдсон нь сургуулийн ёсөлт дэвшилийн суурь болсон. • Их сургуулийн бодлоготой уялдсан чанарын менежментийн бодлого нь тасралтгүй хөгжих үндэс болно. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бодлого, зорилтын агуулга, мөн чанарыг буруу ойлгосноос их сургуулийн үйл ажиллагаа доголдох • Хүний нөөц "хүмүүн баялаг"-ийн хөгжлийн түвшингээс хамаарч бодлого, зорилтуудын хэрэгжилт, үр дүн буурах • Эдийн засгийн тогтвортгүй байдал сургуулийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх 	<ul style="list-style-type: none"> • Сургуулийн хөгжлийн болон Чанарын менежментийн бодлого, зорилтуудыг хүн бүрийн өдөр тутмын үйл ажиллагаатай уялдуулах, гүйцэтгэл үр дүнг тооцог болох • Сургуулийн бодлого, зохицуулалтын хэрэгжилтэд ээрэг болон сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болох хүчин зүйлийг тодорхойлж, түүнд тохирох тактикийг сонгож хэрэгжүүлэх

Сургуулийн бүтэц, үүрэг, хариуцлага:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Сургуулийн бүтэц нь эрхэм зорилгоос урган гарсан, чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд чиглэгдсэн, бүтцийн нэгж, ажилтан, алба хаагчын хоорондын харилцааг албан ёсоор тодорхойлж нэгтгэсэн. Бүтцийн нэгж, ажилтан, алба хаагчын үүрэг хариуцлага "Их сургуулийн дүрэм, дотоод журам"-аар тодорхойлогдож мөрдөх хэрэгжүүлдэг. 	<ul style="list-style-type: none"> Бүтцийн шатлал бүрт гүйцэтгэх чиг үүрэгтэй уялдуулан хүний нөөцийг зөв байршуулаагүйн улмаас сургуулийн ажил үйлчилгээний чанарт доголдол гарах Үүрэг хариуцлагын давхардал, хийдэл, алжлын гүйцэтгэл, үр дүнд сөрөг нөлөө үзүүлэх Үүрэг хариуцлагын давхардал, хийдэл, алжлын гүйцэтгэл, үр дүнд сөрөг нөлөө үзүүлэх 	<ul style="list-style-type: none"> Бүтцийг сургуулийн чиг үүрэгтэй уялдуулан сайжруулах, алжлын байрны тодорхойлолтын шаардлагад нийцсэн хүний нөөцийг бүтцийн шатлал бүрт сонгон байршуулах Үүрэг хариуцлагыг алжлын байрны тодорхойлолтод нарийвчлан зааж, мөрдүүлэх

Хүний нөөц:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Мэргэжлийн мэдлэг, ур чадвар, туршлага, зөв хандлага Үдирах, манлайлах ур чадвар Багаар ажиллах Алжлын ачаалал даах, гүйцэтгэх хариуцлага хүлэх, өөриймсөг сэтгэл Харилцааны соёл 	<ul style="list-style-type: none"> Үр дүнгээр цалинжих, урамшуулах тогтолцоо бүрэн төлөвшөөгүй Манлайлалд системтэй суралцаагүй, бие даан шийдвэр гаргах, сэтгэлгээ, арга барил сүл хөгжсөн Хувийн зохион байгуулалт, хариуцлагын доголдол Бие даан суралцах, өөрчлөлтөд дасан зохицох чадвар сүл Цагийн менежментийн нэвтрүүлэлт дутмаг 	<ul style="list-style-type: none"> Удирдлагын оновчтойбодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх Алба хаагчын үүрэг хариуцлагыг алжлын байр бүрээр тодорхойлон мөрдөх хэрэгжүүлэх Ажиллах хүчиний эрэлтийн тоо хэмжээг алжлын ачаалал, чиг үүрэгтэй уялдуулан тодорхойлж, баримтлан ажиллах Алжлын бүтээмжийг дээшлүүлэх, цалин урамшуулалтай холбож хэрэгжүүлэх

Санхүүгийн чадавхи:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Үндсэн үйл ажиллагаанаас орлого бий болгох, сургуулийн хөгжилд ашиглах Олон улс, улсын болон салбарын төсвөөр төсөлт ажил хэрэгжүүлэх замаар санхүүгийн эх үүсвэрийг өргөтөх Улсын төсвийн санхүүжилт 	<ul style="list-style-type: none"> Сургуулийн санхүүгийн чадавхийг хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгагдан алжлыг графикийн дагуу гүйцэтгэхэд зарцуулахгүй байх Төсөлт ажил болон бусад чиглэлээр хөрөнгө оруулалт татах эрх зүйн болон бусад саад бэрхшээл Улсын төсвийн санхүүжилтын хязгаарлагдмал байдал 	<ul style="list-style-type: none"> Хөгжлийн төлөвлөгөөнд төлөвлөгдсөн алжлыг санхүүжүүлэх график гаргаж мөрдөх ажиллах Сургуулийн хөгжлийн төлөвлөгөөний дэд хөтөлбөр, төсөлт алжлыг санхүүжүүлэх олон талт боломжийг олж ашиглах, идэвхитэй үйл ажиллагаа явуулах Бүтээн босгос томоохон ажлуудыг улсын төсөвт суулгаж, хөрөнгө оруулалтыг графикийн дагуу идэвхитэй авч ашиглах

Байгууллагын соёл (Их сургуулийн):

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Сургууль хамт олноороо сурах эрмэлзэл Сургуулийн дүр төрхийг илэрхийлж буй өвөрмөц үнэт зүйлс, уламжлал, туршлага Ажил мэргэжлээр өндөр ур чадвартай эзэмшсэн байдал, үнэнч, өөриймсөг байдал 	<ul style="list-style-type: none"> Сургуулийн тогтсон соёлд гарах зарим өөрчлөлт байгууллага болон хувь хүмүүсийн хооронд зөрчил үүсгэж болно. 	<ul style="list-style-type: none"> Сургуулийн дээд удирдлагууд манлайллаараа үлгэрлэх Соёлыг хэвшүүлэхийн тулд алба хаагч, суралцагч бүрт байнга таниулж байх Алба хаагчдад эрх мэдэл олгох, оролцоог хангах

4.2 Сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба хүлээлтийг ойлгох

Хэрэглэгчийн болон захиалгачийн шаардлага хангасан хууль тогтоомжийн зохицуулалтад нийцсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг байнга нийлүүлэхэд нөлөөлөх сонирхогч талууд болон тэдгээрт хамаарах шаардлагыг тодорхойлсон байна.

Энэ зорилтын хүрээнд сургуулийн сонирхогч талуудыг дараах байдлаар тодорхойлж байна.

4.2.1 Сонирхогч талууд:

- Батлан хамгаалах яам
- Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам
- Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам
- Зэвсэгт хүчиний жанжин штаб
- Банк санхүүгийн байгууллага
- Их, дээд сургуулиуд
- Нутгийн удирдлагын байгууллагууд
- Татварын алба

Батлан хамгаалах яам:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Батлан хамгаалах яам Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам Банк санхүүгийн байгууллага Нутгийн удирдлагын байгууллагууд Сургуулийн хөгжлийн стратеги төлөвлөгөө, дүрэм батлана. Сургалт, судалгааны төсөлт, захиалгат ажлыг чанартай гүйцэтгэнээр сургуулийн нэр хүндийг өстөх, олон нийтэд таниулах Хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөг графикийн дагуу хэрэгжүүлэхэд бүх талын дэмжлэг авах 	<ul style="list-style-type: none"> Батлагдан төлөвлөгөө, төсөв, санхүүгийн болон хууль тогтоомжийн хүрээнд ажиллах нь сургуулийн харьцангуй бие даасан байдлыг хязгаарлах байдал Хүний нөөцийн томилгоо, сургах хөгжүүлэхэд зарим талын бэрхшээл бий болох Хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх санхүүгийн эх үүсвэр зарим талаар хязгаарлагдах 	<ul style="list-style-type: none"> Батлан хамгаалах яамны бодлого, зорилт, төлөвлөгөөтэй сургуулийн дунд болон үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг няйт уялдуулж хэрэгжүүлэх Сургуулийн хүний нөөцийн чадвхийг сайжруулахад бодитой дэмжлэг авахуйц шийдвэр гаргуулж, хамтран хэрэгжүүлэх Батлан хамгаалах яамны гадаад, дотоод харилцаа хамтын ажиллагааны боломжийг сургуулийн хөгжилд бүтээлчээр ашиглах

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Дээд болон мэргэжлийн боловсролын үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл Мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг Хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл хийлгэх, шинэ хөтөлбөр нээх Тендерт оролцох, төсөлт ажил гүйцэтгэх, сургуулийг таниулах 	<ul style="list-style-type: none"> Дээд боловсролын байгууллагад болон хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ тавигдах шаардлага, шалгнуурын биелэлтийн зарим талын дутмаг байдал Судалгаа, теслийнажил гүйцэтгэх технологийн орчин, нөхцлийн дутмаг байдал 	<ul style="list-style-type: none"> Сургалтын орчны шинэчлэл хийх ажлыг төвлөгөөний дагуу дээс дараатай хэрэгжүүлэх Хэрэгхийг байгаа болон шинээр хийх хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл, чанаарын баталгаажил хийлгэх Тендер, төсөлт болон судалгааны ажилд оролцох оролцоог нэмэгдүүлэх

Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Хөдөлмөрийн зах зээлд өрсөлдхөх чадамжтай мэргэжилтэн Тендерт оролцох, төсөлт ажлыг чанаарын өндөр түвшинд гүйцэтгэх сургуулийн нэр хүндийг өсгөх, таниулах 	<ul style="list-style-type: none"> Зах зээлд өрслүүлэх мэргэжилтэн бэлтгэх, сургалт, техникийн орчин зарим хоцрогдол Чадамжид сууринласан сургалтын орчин бүрэн бүрдээгүй 	<ul style="list-style-type: none"> Ахлагчийн сургуулийн сургалтын орчин, техникийн эрс шинэчлэл хийх Чадамжид сууринласан сургалтын аргын бүрэн төгс нэвтрүүлэх Харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлж захиалгат сургалт авч хэрэгжүүлэх

Зэвсэгт хүчний жанжин штаб:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Мэргэшүүлэх, зорилтот, захиалгат сургалт зохион байгуулах Мэргэжлийн ангиуд, хээрийн сургалтын төв, материалилаг баазыг сургалтанд ашиглах 	<ul style="list-style-type: none"> Кредитэд сууринласан мэргэшийн хөтөлбөр боловсрлуулагдаагүй Захиалагч, хэрэглэгчийн зарим хэсгийн наасан туршийн боловсролын зорилго, агуулга, арга зүйн мэдлэг, ойлголт дутмаг 	<ul style="list-style-type: none"> Мэргэшүүлэх, зорилтот, захиалгат сургалтын хөтөлбөрүүд гаргаж хэрэгжүүлэх Цэргийн анги байгууллагуудтай хамтран ажиллах урт хугацааны гэрээ байгуулж үр дүнтэй хэрэгжүүлэх

Банк санхүүгийн байгууллага:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Өөрийн үйл ажиллагаанаас олох орлого Хөрөнгө оруулалтын олон эх үүсвэр Хандив тусламж 	<ul style="list-style-type: none"> Үйл ажиллагааны төрөл цөөхөн Бие дааж хөрөнгө оруулалтыг татах боломж хязгаарлагдмал Хандив тусламжийн талаарх эрх зүйн орчин тодорхой бус 	<ul style="list-style-type: none"> Өөрийн үйл ажиллагаанаас олох орлогын эх үүсвэрийн нэр төрлийг олшруулах Зорилго, үйл ажиллагааны талаар олон нийтэд бодит мэдээлэл өгөх, нээлттэй ий тод байх

Их дээд сургуулиуд:

Хэрэгцээ шаардлага	Хэрэгцээ шаардлагад нийцэхгүй байх эрсдэл	Хэрэгцээ шаардлагыг хангах
<ul style="list-style-type: none"> Чиг үүргийн дагуу хөтөлбөр хэрэгжүүлдэг Сургалтын хамтарсан хөтөлбөр, төсөлт ажил хэрэгжүүлэх "О ю у т а н - ц э р э г " хөтөлбөр 	<ul style="list-style-type: none"> Өрсөлдөх чадварын индекс, технологийн шинэчлэл зарим талаар хоцрогдсон. Багш нарын мэдлэг, ур чадвар, хөгжил, санаачлага, бүтээлч байдал дутмаг 	<ul style="list-style-type: none"> Хөтөлбөрүүдийн магадлан итгэмжлэл хийлгэх Багш нарын хөгжлийг улсын, олон улсын тувшинд хүргэх Гэрээ, санамж бичиг зэрэгт хүлээсэн үүргээ найдвартай биелүүлэх

4.3 Чанарын менежментийн тогтолцооны хамрах хүрээг тодорхойлох

4.1 болон 4.2 зүйлд тодорхойлогдсон асуудлууд болон шаардлагуудын дүн шинжилгээнд үндэслэн УБХИС нь өөрийн нөхцөл байдал, үйлчилгээ болон сонирхогч талуудтай холбоотой бодлогыг хэрэгжүүлэхийн тулд Чанарын менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.

- Хэрэглэгчийн болон холбогдох хууль тогтоомж, стандартын шаардлагад тохирсон үйл ажиллагаа эрхлэх чадвартайгаа харуулна.
- Чанарын менежментийн тогтолцоог байнга сайжруулж байх үйл явцыг багтаасан арга зүй, арга замыг үр нөлөөтэй хэрэглэн, хэрэглэгчийн болон холбогдох хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцүүлэх замаар тэдний сэтгэл ханамжийг дээшлүүлнэ.

Чанарын менежментийн тогтолцооны хамрах хүрээнд УБХИС-ийн чанарын удирдлагын тогтолцоог дүрслэн харуулж, их сургуулийн удирдлага, тогтолцооны хүрээнд үйл ажиллагаа явуулдаг хариуцагч болон ажилтнуудын үүрэг хариуцлагыг тодорхойлсон.

Бид ISO9001:2015 нь чанарын гарын авлагатай байх шаардлага тавихгүй байгааг ойлгосон ч харин чанарын гарын авлагатай ажиллахаар шийдсэн. Ингэснээр бидний үйл ажиллагааны үнэ цэнэ нэмэгдэнэ.

Энэхүү гарын авлага нь чанарын менежментийн тогтолцоо болон үндсэн үйл явцын дараалал, харилцан үйлчлэл, хоорондын холбоог хамруулсан болно.

4.4 Чанарын менежментийн тогтолцоо ба үйл явц

4.4.1 УБХИС нь удирдлага, зохион байгуулалт

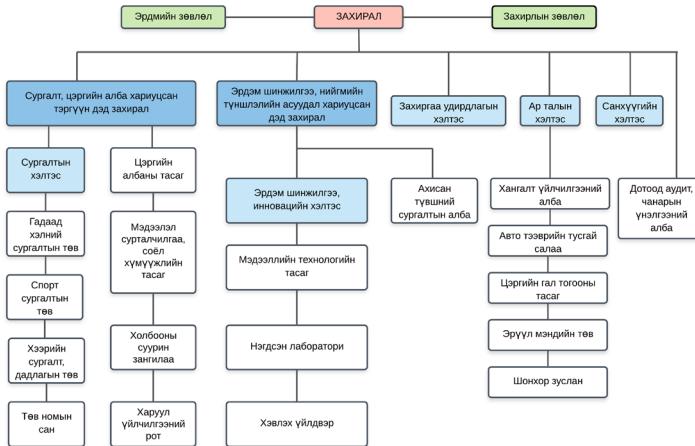
УБХИС нь удирдлага, зохион байгуулалтын дараах бүтцийн хүрээнд чанарын менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Сургалтын хэлтэс
- Эрдэм шинжилгээ, инновацийн хэлтэс
- Захиргаа, удирдлагын хэлтэс
- Санхүүгийн хэлтэс
- Ар талын хэлтэс
- Ахисан түвшний сургалтын алба
- Дотоод аудит, чанарын удирдлагын алба
- Батлан хамгаалахын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

- Харьяаллын 5 сургууль (ҮБХИС-ийн бүтэц, зохион байгуулалтын зураглалыг хавсралт 1-д үзүүлэв)

Хавсралт 1

Их сургуулийн дээд удирдлага нь төлөвлөсөн үр дүнд хүрэхэд шаардагдахуйц үйл явцыг тодорхойлдог. Их сургууль үндсэн үйл явцыг 4 бүлэгт авч үзэж тодорхойлсон. Үүнд:

- Манлайлал ба төлөвлөлтийн үйл явц
- Хэрэглэгч ба оролцогч талын үйл явц
- Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хөгжүүлэлтийн үйл явц
- Үнэлгээ ба сайжруулалтын үйл явц тус тус багтана.

Эн нь орц, үйл ажиллагаа, хяналт, гарц, интерфейсийг удирдах замаар үр ашигтай тогтолцоог бий болгоно.

Үйл явцыг ашиглах хэрэгсэл болох:

- Баримтжуулсан үйл явц
- Үйл явцын зураг
- Урсгал диаграм
- Матрикс
- Хуваарь, график зэрэг зүйлсээр илэрхийлнэ.

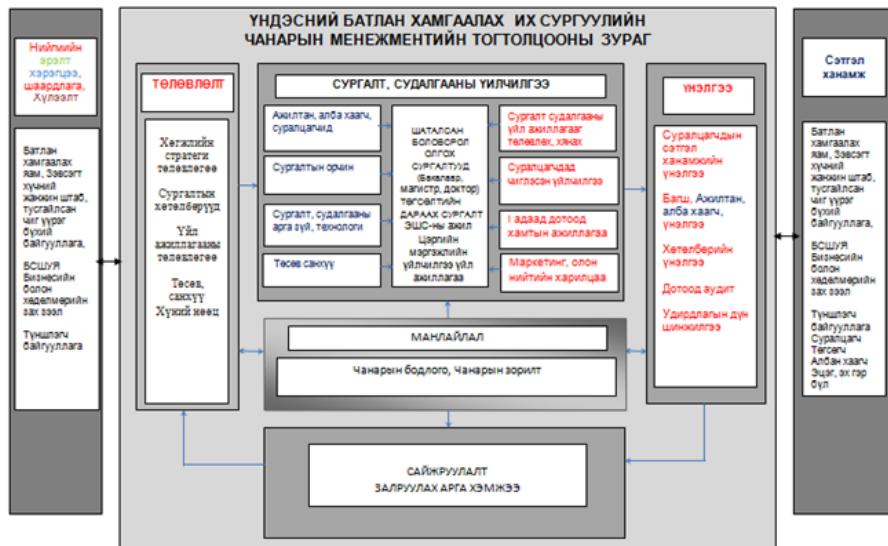
(ҮБХИС-ийн чанарын менежментийн тогтолцооны зураглалыг хавсралт 2-т үзүүлэв).

Чанарын менежментийн тогтолцоог тодорхойлох, хэрэгжүүлэх, баримтжуулах нь зөвхөн өөрийн шаардлагыг бүрэн хэрэгжүүлэх эхний алхам болно.

Дараа дараагийн гарц болон үйл явц бүрийн үр ашигтай байдал нь дотоодын тогтмол аудит, чанарын баталгаажуулал, мэдээллийн дун шинжилгээгээр хэмжигдэж үнэлгэдэнэ. Үүний тулд үйл явцыг хянан үнэлэх гүйцэтгэлийн үзүүлэлтийг оновчтой тодорхойлж ашиглана. Түүнчлэн үйл явцын эрсдэл болон боломжуудыг тодорхойлох үнэлгээг ашиглана. Сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээний нийцэмгүй байдал

Хавсралт 2

(үү тохирол)-ыг залруулах арга хэмжээ, хяналт болон хэмжилтийн үр дүн, дотоод аудитын үр дүн, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн мэдээлэл, эдгээртэй холбоотой хандлага болон үзүүлэлтийг ашиглана.

ҮБХИС нь олон улсын ISO9001:2015 /MNS ISO 9001:2015/ стандартын шаардлагад нийцүүлэн Чанаарын менежментийн тогтолцоо бий болгож, баримтжуулж, хэрэгжүүлж, хадгалж, түүний үр нөлөөг байнга сайжруулахын тулд чанаарын менежмежментийн тогтолцоонд шаардагдах үйл явцуудаар дараах зүйлийг тодорхойлно. Үүнд:

- Удирдлагын үйл явц
- Шаардагдах нөөцийн хангарт
- Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл (сургалт, судалгаа)
- Хэмжилт, зардлын шинжилгээ, сайжруулалтын үйл явцууд

Их сургуулийн дээд удирдлага нь эдгэр үйл явцыг олон улсын ISO9000 стандартад заасан доорхи зарчим /Демингийн мөчлөг/-ийн дагуу удирдана (PDCA буюу Plan-Do-Chek-Act)

Тус сургууль нь ISO 9001:2015 стандартад нийцсэн чанаарын менежментийн тогтолцоог бий болгон үйл ажиллагаандaa мөрдөн ажиллаж, тогтолцоонд дүн шинжилгээ хийж байнга сайжруулж ажиллана. Үүнд:

- Чанаарын менежментийн тогтолцооны хүрээнд шаардагдах үйл явцыг тодорхойлж, тэдгээрийг их сургуулийн хэмжээнд хэрэглэнэ.
- Эдгэр үйл явцын харилцаан үйлчлэл, дэс дарааллыг тогтоож мөрдөнө.
- Үйл явцын ажиллагаа, хяналтыг үр нөлөөтэй байлгах шалгур аргыг тогтооно.

- Үйл явцыг үр нөлөөтэй явуулах, ашиглахад тулхэц үзүүлэхэд шаардагдах нөөц мэдээллийг бэлэн байлгана.
- Үйл явцуудыг ашиглах, шаардлагатай үед хэмжих, задлан шинжилсэн байна.
- Үйл явцын төлөвлөсөн үр дүн, байнгын сайжруулалтад хүрэхэд шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж байна.

Их сургууль өөрийн бүтцийн бүх нэгжүүдийн үйл явцыг тодорхойлж, түүний дагуу ажиллаж байна. (нэгжүүдийн үйл явцын диаграмм)

4.4.2 Баримтжуулсан мэдээлэл

Үдирдлагын тогтолцооны бичиг баримт. УБХИС нь Чанарын менежментийн тогтолцоог ISO9001:2015 стандартын дагуу хадгалах шаардлагатай баримтжуулсан мэдээлэл, чанарын менежментийн тогтолцооны үр нөлөөтэй байдлыг хангахад шаардлагатай гэж тодорхойлсон баримтжуулсан мэдээллийг багтаасан болно.

УБХИС нь дараах шалгуурыг баримтжуулсан бүх төрлийн мэдээлэлд хэрэглэнэ.

- Үйл явц, сургалт, судалгааны тохирлын нотолгоо гаргаж өгнө.
- Төлөвлөсөн үр дүнд хүрч чадсан баримт нотолгоо өгдөг.
- Мэдлэг хуваалцах боломжийг дэмждэг.

Эдгээр мэдээлэл нь баримтжууллагдсан мэдээлэл болон хадгалагдсаныг УБХИС баталж байгаа юм.

Мэдээлэл бий болгох, шинэчлэх. Баримтжуулсан мэдээллийг бий болгож, шинэчлэхдээ УБХИС нь тэмдэглэгээ тайлбар (нэр, огноо, зохиогч, лавлагааны дугаар гэх мэт...), хэлбэр (хэл, програм хангамжийн хувилбар, график гэх мэт....) төрөл (цаас, электрон гэх мэт....) тодорхой болгосон ба бүх баримтжуулсан мэдээлэл зохицой тохиромжтой байдалд хянаандан баталгаажууллагдсаныг нотолж байна.

Баримтжуулсан мэдээллийг хянах. Баримтжуулсан мэдээлэл нь ISO стандарт-таар тогтоосон шаардлагын дагуу тохирлын нотолгоог хангах, хэрэглэгчийн шаардлага, үдирдлагын тогтолцоог үр ашиг, үр нөлөөтэй байлгах зорилгоор хадгална. Цахим баримт бичгийн үдирдлагын тогтолцоо нь шаардлагын дагуу шинэчлэгдэж байна.

Үдирдлагын тогтолцооны бүх бичиг баримтууд нь баримт бичгийн өгөгдлийн хяналтын журмын дагуу хянаагддаг.

- Баримт бичгийг гаргахаас өмнө батлах
- Шаардлагатай бол баримт бичгийг дахин хянан засварлах, дахин хянаж батлах
- Баримт бичгүүдийн өөрчлөлт, одоогийн залруулгын агуулга, учир шалтгааныг тодорхойлсон байх.
- Баримт бичиг нь ойлгомжтой, амархан танигдахуйц байх
- Гадны гаралтай баримт бичгийг тодорхойлж, тэдгээрт хяналттай байх
- Хуучирсан, үйлчлэл нь зогссон баримт бичгийг санамсаргүйгээр ашиглахаас сэргийлэх зэрэг болно.

5. МАНЛАЙЛАЛ

5.1 Манлайлал ба үүрэг

ҮБХИС-ийн дээд удирдлага нь Чанарын менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх, хэрэгжүүлэх, цаашид тогтвортой үйлчлүүлэх чиглэлээр тутштай байр суурь баримтлан ажиллах хучин чармайлт гаргаж, анхаарч байгаагаа бодитой нотлон харуулна.

5.1.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС-ийн **манлайлал** нь чанарын бодлого, зорилтыг хэрэгжүүлэх, зөв байршуулах, хэрэглэгчдэд хандсан сургалт, судалгааны өвөрмөц онцлог бүхий төлөвлөлт зэргийг багтаасан чанарын менежментийн хэрэгжилтийг хариуцна.

Их сургуулийн дээд удирдлага нь бат найдвартай, үр ашигтай гүйцэтгэхийг баталгаажуулах стратегийн чиг баримжaa, эрх мэдэл, үүрэг хариуцлага, харилцаа холбоог тодорхойлно.

Дотоод аудит, чанарын баталгаажууллын дүгнэлт, зөвлөмж, баримт бичигт дүн шинжилгээ, чанарын менежментийн тогтолцооны үр ашигтай байдлыг хянадаг.

Удирдлагын хяналт нь чанарын менежментийн тогтолцоонд тохирч байгаа, үр дүнтэй эсэхэд үнэлгээ өгч, нэмэлт өөрчлөлтүүдийг шалган нягталдаг.

Манлайллын **төлөвлө, гүйцэтгэ, шалга, сайжруул** мөчлөг

ҮБХИС-ийн дээд удирдлага нийт бие бүрэлдэхүүнд Их сургуулийн хөгжлийн бодлого, алсын хараа, эрхэм зорилго, стратеги, үйл явцын зорилтуудыг дараах үр дүнд хүргэхийн тулд мэдээлдэг:

- Нийтлэг шударга байдлын үнэлээмж болон ёс зүйтэй байж үүргээ гүйцэтгэх төлөвшлийг бий болгон үргэлжлүүлэн хадгалах
- Итгэлцлэл, эв нэгдлийг бий болгох
- Ажил үйлчилгээг чанартай гүйцэтгэх
- Итгэл төгс, найдвартай үйл ажиллагаа явуулахад нь дэмжлэг үзүүлж шаардлагатай нөөц хөрөнгө, урам зоригоор хангаж хүн бүрийн хувь нэмрийг хүлээн зөвшөөрч үнэлэх.

Их сургуулийн дээд удирдлага нь Чанарын менежментийн тогтолцооны хэрэгжилтийг хангуулах, түүнийг сайжруулахад шийдвэр төгс байгаагаа бие бүрэлдэхүүнд харуулж, ухамсарлуулж ойлгуулахын зэрэгцээ дараах байдлаар нотлон харуулна. Үүнд:

- Чанарын менежментийн тогтолцооны үр бүтээлтэй байдлыг хариуцах
- Их сургуулийн төлөв байдал, стратегийн чиглэлтэй уялдсан чанарын менежментийн тогтолцооны бодлого, зорилтуудыг бий болгохыг хариуцах
- Чанарын менежментийн тогтолцооны шаардлагыг Их сургуулийн бодлого, үйл явцад нийцүүлэн нэгтгэх нөхцлөөр хангах
- Үйл явцын арга барил, эрсдэлд сууринсан сэтгэлгээг дэмжих
- Чанарын менежментийн тогтолцооны шаардлагатай нөөцийн бэлэн байдлыг хангах
- Чанарын үр бүтээлтэй удирдлага ба Чанарын менежментийн тогтолцооны шаардлагын нийцлийн ач холбогдолыг ойлгуулсан байх
- Чанарын менежментийн тогтолцоо төлөвлөсөн үр дунд хүрэх нөхцлийг бүрдүүлэх

- Чанарын менежментийн тогтолцоог үр бүтээлтэй байлгахын тулд хүн бүрийн оролцоог хангах, чиглүүлэх, дэмжлэг үзүүлэх
- Сайжруулалтыг урамшуулах
- Холбогдох бусад удирдах чиг үүргийг дэмжих зэргээр өөрийн хариуцлагын хүрээнд **манлайллыг** үзүүлнэ.

Чанарын бодлого, зорилтуудыг Их сургуулийн хэмжээнд хэрэгжүүлэх, шаардагдах нөөцөөр хангах нь Их сургуулийн дээд удирдлагын үүрэг байх болно.

Бодлого, зорилтоо цаг ямагт мөрдэх ажиллах нь нийт бие бүрэлдэхүүний үүрэг бөгөөд чанарын бодлогыг үр нөлөөтэй байлгаж, Их сургуулийн хөгжлийн стратегид нийцүүлэн ажиллах нь бүтцийн нэгжийн дарга нарын үүрэг болно.

Чанарын менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх мэргэжил, арга зүйн үйл ажиллагааг удирдан зохицуулах үүргийг УБХИС-ийн захирлын тушаалаартомилогдсон "Чанарын баталгаажууллын баг" гүйцэтгэнэ. Үг баг "Чанарын менежментийн гарын авлага 2018", "Удирдлагын дун шинжилгээний журам", "Чанарын баталгаажуулалт хийх үлгэрчилсэн заавар"-аар үйл ажиллагааг зохицуулна.

5.1.2 Хэрэглэгчид хандах

УБХИС нь өнөөгийн болон ирээдүйн хэрэглэгчдийн эрэлт хэрэгцээг олж тогтоох, тэдний шаардлагыг биелүүлэхийн хамт хүлээлтээс илүү гарахыг хичээж ажиллан манлайлах үүргээ биелүүлнэ.

УБХИС-ийн дээд удирдлага нь хэрэглэгчдэд төвлөрөх зарчмыг тутштай, оновчтой хэрэгжүүлэхийн тулд дараах үйл ажиллагааг явуулна. Үүнд:

- ❖ Хэрэглэгчийн гаргасан гомдол санал, хүсэлтийг амаар, бичгээр, цахимаар, утсаар хүлээн авч, бүтцийн нэгжийн дарга нартай хамтран залруулах арга хэмжээ авч шийдвэрлэн хариу мэдэгдэх;
- ❖ Хамтын ажиллагааны оновчтой арга хэлбэрийг сонгон хэрэглэгч нэг бүртэй биечлэн харилцаа холбоо тогтоож, хөгжүүлэх арга замыг тасралтгүй хайж, тэдний хэрэгцээ, хүлээлтийг ханган биелүүлж ажиллана. Жишээ нь: хэрэглэгчийн аудит явуулах, харьяаллын сургууль, бүтцийн нэгж, номын сан, спорт цогцолбор, цайны газар бусад нэгжүүд нээлттэй өдөрлөг явуулах, хамтарсан төлөвлөгөө зохиож, мөрдэх хэрэгжүүлэх зэргээр ажиллана.

Цахим сүлжээнд байрлах Их сургуулийн <http://www.mndu.gov.mn/> веб сайт болон "UNIMIS" програмыг хэрэглэгчидтэй харилцаа холбоо тогтоох нэг хэрэгсэл болгох, тэдээрийн найдвартай ажиллагааг ханган ажиллана. Хэрэглэгчидтэй харилцаа холбоо тогтоож, тэдний эрэлт хэрэгцээ, шаардлагыг судалж мэдэхэд байнга анхаарна. Их сургууль, харьяаллын сургууль, бүтцийн нэгжүүд хэрэглэгчийнхээ хэрэгцээ, хүлээлтийг зохих түвшинд мэдэж, анхаарч шийдвэрлэх байхын тулд улирал бүр хэрэглэгчийн судалгаа авах, тэдэнд хандсан санал хүсэлтийн хуудас илгээж хариу авах, дэвтэр ажиллуулах зэрэг арга хэлбэрийг ашиглана.

Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгаа авах давтамж, хариуцагч

№	Үйл ажиллагаа	Давтамж	Хариуцах хэлтэс, алба
1	Хэрэглэгчийн судалгаа	Улирал тутам (хичээлийн жилийн)	Сургалтын хэлтэс, чанарын үнэлгээний алба
2	http://www.mndu.gov.mn/ веб сайт дээр товчлуур ажиллуулах	Тогтмол	Захиргаа удирдлагын хэлтэс бусад бүтцийн нэгжүүд
3	Санал хүсэлтийн хуудас	Тогтмол	Захиргаа удирдлага, сургалтын хэлтэс бусад хэлтэс албад
4	Санал хүсэлтийн хуудас, хайрцаа ажиллуулах	Тогтмол	Харьяаллын сургууль, тэнхим, төв, хэлтэс, албад, номын сан, спорт цогцолбор, цайны газар, бусад нэгжүүд

Хэрэглэгчид төвлөрөх нь тэдний шаардлага, хүлээлтийг тодорхой болгоно. Хэрэглэгчийн шаардлага, хүлээлтийг албан ёсны хэлбэрт оруулж, баримтжуулан мэдээлэх ажлыг Захиргаа, удирдлагын хэлтэс нэгтгэн хариуцна.

5.2 Бодлого

ҮБХИС-ийн захирал, "Чанарын баталгаажууллын баг", Их сургуулийн Чанарын бодлого, ISO 9001:2015 стандартын шаардлагыг боловсруулж, 2017 оны 09 сарын 12-ны өдөр нийт бие бүрэлдэхүүний хуралдаанаар тунхагласан болно.

Чанарын бодлого нь Их сургуулийн алсын хараа, эрхэм зорилго, стратегийн зорилтуудтай уялсан хэрэглэгчийг сэтгэл ханамжтай байлгаж, хууль тогтоомж, стандартын шаардлагыг биелүүлэхэд хамт олны зүгээс тавьж буй зүтгэлийн илэрхийлэл бөгөөд сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээг хүний аюулгүй байдал, байгаль орчинд ээлтэй чанартай гүйцэтгэхэд чиглэгдсэн болно:

- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцоо, түүний үйл явц, үр нөлөөг сайжруулан хөгжүүлэх
- ❖ Чанарын зорилтыг бодитой төлөвлөн, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцоонд хүн нэг бүрийн оролцоо, үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж, шаардлагатай мэдээллээр хангаж, мэдлэг, үр чадварыг хөгжүүлж ажиллана.

Чанарын бодлого, зорилт, Чанарын менежментийн тогтолцооны үйл явц, үр нөлөөний талаарх мэдээллийг Их сургуулийн дотоод мэдээлэл түгээх бүх хэлбэрийг ашиглан бие бүрэлдэхүүн, хүн нэг бүрт хүргэж байх үргийг бүтцийн нэгжийн дарга, удирдлага, "Чанарын баталгаажууллын баг" хариуцна.

5.2.1 Чанарын бодлого боловсруулах

Чанарын бодлого. ҮБХИС-ийн хөгжлийн бодлогын хүрээнд олон улсын болон үндэсний стандартад бүрэн нийцсэн сургалт, судалгааг хүний аюулгүй байдал, хүрээлэн буй орчинд ээлтэй арга, арга зүй, технологиор хэрэгжүүлж, чанарын менежментийн тогтолцоог тасралтгүй сайжруулах замаар хувьсан өөрчлөгдхөх хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ХЭРЭГЛЭГЧДЭД хүргэнэ.

ҮБХИС нь Чанарын бодлогыг томъёолоходоо

1. Их сургуулийн хөгжлийн алсын хараа, эрхэм зорилго
2. Чанарын менежментийн тогтолцооны тасралтгүй сайжруулалтыг хангах амлалт
3. Чанарын зорилтыг тодорхойлох цар хүрээ
4. Нийт бие бүрэлдэхүүний хувьд ойлгомжтой байдал
5. Сонирхогч талуудын оролцоонд тулгуурласан оновчтой бодлого зохицуулалт
6. Хэрэглэгчийн шаардлагад нийцсэн боловсролын үйлчилгээ зэргийг харгалzan баримтжуулсан болно.

Чанарын бодлогын томъёолол нь байгууллагын (их сургууль) үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг байнга сайжруулах замаар **хэрэглэгч нэг бүрийг сэтгэл хангалуун байлгахын төлөө** сургуулийн удирдлага, хамт олны зүгээс гаргаж буй хүчин зүтгэл, чармайлтын илэрхийлэл юм.

Чанарын ерөнхий зорилтууд

Их сургууль Чанарын бодлогоо хэрэгжүүлэхийн тулд дараах ерөнхий зорилтуудыг дэвшигүүлэн ажиллаж байна.

- Мэргэшсэн, чадварлаг, эрдэмжсэн, ёс зүйтэй хүний нөөцийг бүрдүүлж хөгжүүлэх;
- Боловсролын үнэлгээ, судалгааны чанарыг цаг үргэлжид сайжруулж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, стандартын шаардлагыг хангаж ажиллах;
- Ажил олгогч, сонирхогч талуудын хамтын ажиллагааг дэмжин харилцан үр ашигтай хамтран ажиллах;
- Суралцагчдын хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн чанартай үйлчилгээг хүргэх;
- Дотоод, гадаад чанарын баталгаажууллыг хийлгэх;
- Хүний аюулгүй байдал, хүрээлэн буй орчинд ээлтэй арга зүй, технологийг үйл ажиллагаандaa нэвтрүүлэх;
- Их сургуулийн бүтцийн нэгжүүд, хувь ажилтны үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлэх оновчтой хэмжүүр(үзүүлэлт) тогтоож баримтлан ажиллах;
- Олон нийтэд нээлттэй, ил тод байдлыг хангаж ажиллах.

Чанарын бодлого, ерөнхий зорилтуудтай уялдуулсан чанарын тодорхой зорилтуудыг жил бүр дэвшигүүлж, үйл ажиллагааны жилийн төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлнэ.

5.2.2 Чанарын бодлогыг мэдээлэх

ҮБХИС нь ISO 9001:2015 стандартын шаардлагад нийцүүлэн Чанарын менежментийн тогтолцоо бий болгох, баримтжуулж хэрэгжүүлж хадгална. Стандарт, арга, аргачлалын шаардлагууд болон Их сургуулийн онцлог, цаашдын хөгжлийн чиг хандлага, ойрын болон хэтийн зорилтуудад үндэслэн чанарын бодлого, чанарын зорилтоо байгууллага (их сургууль) даяар ажлын байруудад бүрэн харагдахуйц хэлбэрээр байршуулж, нийт бие бүрэлдэхүүний дунд тогтмол, боломжит хэлбэрүүдээр мэдээлэн таниулж **хоногшуулна**.

Их сургуулийн "Чанарын гарын авлага"-ыг мэдээллийн веб сайт <http://www.mndu.gov.mn/> болон хэвлэмэл тараах материал, самбар, танилцуулга зэргийг ашиглан хэрэглэгч, сонирхогч талуудад чанарын бодлого, зорилтуудаа таниулна.

Чанарын бодлогын хэрэгжилтийн байдалд удирдлагын зүгээс байнгын хяналт

тавьж, үр дүнд шинжилгээ хийж ажиллана.

5.3 Зохион байгуулалтын үүрэг, хариуцлага, эрх мэдэл

ҮБХИС нь бие бүрэлдэхүүнтэйгээ нээлттэй харилцаа, хэрэглэгчиддээ нэгдэл нягтралтай үйлчлэх, ил тод, адил тэгш харьцаж, санаа тавьж, байнга анхаарал хандуулахад суурилсан үйлчилгээ үзүүлж, нийгмийн хариуцлага хүлээдэг.

Чанар, аюулгүй байдал, тогтвортой хөгжил, зардал, үйлчилгээг шуурхай үзүүлэх болон үнэт зүйлсийн төлөөх хүлээлт бидний алсын хараа байх болно.

Манай хүмүүс, миний байгууллага (Их сургууль), бидний хэрэглэгчид, чанар гэсэн зарчимд тулгуурласан үйлчилгээний (бизнесийн) соёл бүтээхийг зорилго болгоно.

❖ Манай хүмүүс

ҮБХИС-ийг бидний "орон гэр" гэж нэрлэн тэгш боломж, ижил тэнцүү **урам** хайрлахын төлөө чармайн хичээх болно. Их сургуулийн (манай хүмүүс) ажилтан, алба хаагч бүрийн сайн сайхан байдал, эрх, ашиг сонирхол нь бидний бүх хамтын үйл ажиллагааны хамгийн чухал нь байна.

ҮБХИС дараах боломжийг бүрдүүлэхээр чармайн хичээх болно:

- ҮБХИС-ийн амжилтыг эрх тэгш хуваалцах
- Үнэнч, шударга зан, ёс зүйг эрхэмлэх, үр дүнд суурилсан амжилтын орчин бүтээн цогцлоох
- Хүн тус бүрийн өсөлт хөгжил, ижил тэгш боломж
- Баталгаа, найдвартай, аюулгүй ажлын орчин бүтээх, хангах
- Сургалт, харилцаа холбоогоор дамжуулан чадваржуулах

❖ Манай байгууллага (Их сургууль)

ҮБХИС нь ажилтан, албан хаагчаа бүх талаар хөгжүүлэн Их сургуулийнхаа бүтээлч үйлсэд дэмжлэг үзүүлдэг, Нийгмийн хариуцлагыг эрхэмлэн биелүүлдэг, Хүрээлэн буй орчинд ээлтэй байж, ажлын байрны бүх талын бохирдоос урьдчилан сэргийлдэг. Аюулгүй байдал, хүрээлэн буй орчин, хууль тогтоомж, стандартын бүхий л шаардлагад бид нийцэн ажилладаг.

❖ Бидний хэрэглэгчид

Хэрэглэгчийн эрэлт, хэрэгцээ хамгийн чухал бөгөөд манай үйлчилгээнд (бизнест) хамгийн дээд байр суурийг эзэлдэг. Бидний хүлээх үүрэг бол хэрэглэгчийн эрэлт хэрэгцээг идэвхитэйгээр эрж хайн олж тодорхойлохын зэрэгцээ буруу хүлээлт үүсгэлгүй тэдний бүхий л шаардлагыг шуурхай шийдвэрлэхэд ямагт чиглэгддэг.

❖ Манай чанар

Хэрэглэгчийн хүлээлтийг бодитой тодорхойлон, бид тэр хүлээлтэд нийцэх эсвэл илүү байхын төлөө байнга хичээдэг. Бид хэрэглэгчийн тусгай шаардлага, хэрэглээний бүхий л стандартыг дагаж, мөрдөн тогтвортой, үндэсний болон олон улсын түвшиний бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бүтээх зорилгыг бодит үзүүлэлтээр баталгаажуулах үйл явцыг дэмжих хянадаг.

- Чанарын менежментийн тогтолцооны хэрэгжилтийг хангаж, түүнийг байнга сайжруулан, хэвшүүлэн ажиллах нь Их сургуулийн дээд удирдлага, "Чанарын баталгаажууллын баг", нийт ажилтан, алба хаагчдын үүрэг байна.
- Байгууллагын (Их сургууль) дээд удирдлагын эрх хэмжээ, чиг үүрэг, хоорондын

харилцаа Их сургуулийн засаглалын хүрээн дэх үйл явцууд нь төлөвлөсөн үр дүнд хүрэх нөхцлийг хангах, хэрэглэгчид хандсан байхыг Их сургуулийн хэмжээнд дэмжих, Чанарын менежментийн тогтолцооны гүйцэтгэл болон сайжруулах боломжуудын талаар тогтоосон. Ажилтан, алба хаагчдын гүйцэтгэх үүрэг, ажлын үр дүн, хариуцлага, ажлын онцлог, цар хүрээнд тогтоосон ажлын байранд тавигдах шаардлага (эрдэм, судлахуй, мэргэжил, үр чадвар, чадамж) зэргийг **Ажлын байрны тодорхойлолт**, үр дүнгийн болон хөдөлмөрийн гэрээ, журам, заавруудад тодорхойлсон.

6. ТӨЛӨВЛӨЛТ

6.1 Эрсдэл болон боломжууд

6.1.1 Үндэсний батлан хамгаалахын их сургууль нь Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO9001:2015 стандартын үндсэн шаардлагыг хангасан чанарын менежментийн тогтолцоог бий болгох, хэвшүүлэх, хадгалах, сайжруулах зорилтуудыг агуулсан Их сургуулийн төлөв байдал (4.1), сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба хүлээлтэд (4.2) нийцүүлсэн төлөвлөгөөтэй байна.

Энэхүү төлөвлөгөө нь Их сургуулийн эрсдэл ба боломжийг тооцож өөрийн давуу талыг ашиглаж, эрсдлийг бууруулах, үр дүнтэй арга замаар зохион байгуулалтын чадавхи, нөөцийг үр дүнтэй ашиглах явдал юм.

Их сургуулийн дээд удирдлага нь эрсдэл суурилсан сэтгэлгээг байгууллагын соёлд оруулах үүрэг хүлээнэ. Үүнд,

Эрсдлийг удирдлагын бодлого ба эрсдлийн үйл ажиллагааг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, боломжит удирдлагын зарчим ба идэвхитэй үйл ажиллагаа багтана.

- Эрсдэл, боломжийг удирдах менежментийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх хангалттай нөөцийг бүрдүүлэх
- Эрсдэл ба боломжийг удирдах менежментийн үйл ажиллагаанд эрх мэдэл, үүргийг хуваарилах
- Аудит ба эрсдэл, боломжийн менежментийн үйл ажиллагаанаас мэдээлэл, үр дүнг хянах

ҮБХСС-ийн эрсдэл ба боломжит менежментийн үйл явцын хамрах хүрээ нь дотоод ба гадаад асуудлын үнэлгээ, (хэсэг 4.1), сонирхогч талуудын хэрэгцээ, хүлээлтийг үнэлэх (хэсэг 4.2) зэргийг багтаадаг.

Эрсдэлийн болон боломжит менежментийг Их сургуулийн өдөр тутмын үйл ажиллагааны нэг хэсэг болгож дараах шатлалаар хэрэгжүүлнэ.

1. Стратегийн түвшин
2. Бүтцийн нэгжүүдийн түвшин
3. Тэнхим (хөтөлбөр)-ийн түвшин
4. Үйл явцын түвшин (ажилтан, алба хаагчид)

Эрсдэл, боломжийн талаар ийм шаталсан тогтолцоо бий болгох нь тогтолцоо бүрийг Их сургууль доторх хамгийн тохиромжтой түвшинд хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ.

6.1.2 Үндэсний батлан хамгаалахын их сургууль:

Чанарын менежментийн тогтолцоон доруулах өөрчлөлтийг төлөвлөж,

хэрэгжүүлэхдээ Чанарын менежментийн тогтолцооны нэгдмэл байдлыг хадгалж ажиллана. Үүнд:

- Чанарын менежментийн тогтолцоотөлөвлөсөн үр дүнд хүрнэ гэсэн баталгаа гаргах;
- Их сургуулийн нөхцөл байдалд шинжилгээ хийж, цаашид хэрэгжүүлэх ажлыг төлөвлөх;
- Чанарын бодлого, зорилтыг тодорхойлох;
- Үүрэг, хариуцлага, эрх мэдлийг тодорхойлж, мэдээлэх;
- Шаардлагатай баримт бичгийг боловсруулах
- Баримтбичгийг хэрэгжүүлэх, үнэлэх
- Дотоод аудитын үйл ажиллагааг зохион байгуулах
- Сайжруулалтын судалгаа, шинжилгээ хийж, үр ашиг, үр нөлөөг тооцох
- Чанарын менежментийн тогтолцооны сайжруулалтыг төлөвлөх
- Хүсч байгаа үр дүнг дээшлүүлэх
- Хүсээгүй үр дүнгээс урьдчилан сэргийлэх буюу бууруулах
- Сайжруулсан байх асуудлаар эрсдэл болон боломжуудыг авч үзэх

ҮБХИС нь эрсдэл болон боломжуудад чиглэсэн арга хэмжээнүүдийг авч ажиллана. Үүнд:

- Эрсдэлээс зайлсхийх
- Боломж хайхын тулд эрсдэл хийх
- Эрсдэлийн эх үүсвэрийг арилгах
- Эрсдэлийн магадлал буюу үр дагаврыг өөрчлөх
- Шийдвэрийг ил тод байлгах замаар эрсдэлийг тогтоох
- Боломж нь шинэ туршлагыг нутагшуулах
- Шинэ зах зээл нээх (шинэ хөтөлбөр г.м.)
- Шинэ хэрэглэгчид чиглүүлэх
- Түншийн харилцаа бий болгох
- Шинэ технологи хэрэглэх
- Хэрэглэгчийн хэрэгцээнд чиглэсэн бодит, тааламжтай бололцоонуудыг ашиглах

6.2 Чанарын зорилтууд ба төлөвлөлт

6.2.1 Их сургуулийн дээд удирдлага сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэх хүний нөөц, материал, тоног төхөөрөмж, санхүүгийн нөөцүүдийн үр ашигтай хэрэглээг бий болгож сайжруулахыг зорино. Сургалт, судалгаа, үйлчилгээний чанарын болон менежментийн тогтолцоог сайжруулахад зөв тодорхойлж, төлөвлөсөн зорилт нэн чухал.

Их сургуулийн зорилт нь дараах шаардлагыг багтаасан. Үүнд:

- Их сургуулийн алсын хараа, эрхэм зорилготой нийцсэн.
- Чанарын бодлоготой уялдуулсан.
- Сургалт, судалгааны шаардлагад нийцүүлсэн.
- Их сургуулийн бүтцийн нэгжүүдийн чиг үүргийг хамарсан.
- Хэмжих, дүгнэж болохуйц үзүүлэлттэй.
- Хянаагддаг, мэдээлэгдсэн байна.

Их сургуулийн хэмжээнд 2018 онд дараах зорилтуудыг дэвшүүлсэн:

- УБХИС-ийн магадлан итгэмжлэл хийлгэх
 - Бакалаврын 2, магистрын 1 хөтөлбөрт үндэсний хэмжээний магадлан итгэмжлүүлэл хийлгэх бэлтгэлийг хангах
 - Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO9001:2015 баталгаажуулалтын гэрчилгээ авсан байх
 - Чанарын менежментийн тогтолцоог нутагшуулах
 - Их сургуулийн 2 хэлтэс, 1 алба, сургалтын 2 хөтөлбөрт дотоод аудит, чанарын баталгаажуулалт хийлгэх
 - Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 сургалтанд хамрагдаж, гэрчилгээ авах

Их сургууль зорилтоо хэрэгжүүлсэн эсэхийг хэмжихийн тулд тэдгээрийн гол гүйцэтгэлийн шалгуур тогтоож багцаар хэмжиж тайлагнадаг болно. Энэ нь бух бүтцийн нэгж, ажилтан, алба хаагч нэг бүр чанарын бодлого, зорилтуудыг биелүүлэх хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

6.2.2 Чанарын зорилтуудад хүрэх төлөвлөлт

ҮБХИС нь чанарын **зорилтуудыг** Их сургуулийн алсын хараа, эрхэм зорилго болон чанарын бодлоготой уялдуулан **жил бүр** тодорхойлж хэрэгжүүлнэ. Чанарын зорилтоо үр дүнтэй биелүүлэхэд чиглэгдсэн тодорхой төлөвлөгөө боловсруулан мөрдеж ажиллана. Энэ төлөвлөгөөнд:

- Сургалт, судалгаа, ажил үйлчилгээний чанарыг сайжруулах талаар хийх тодорхой ажил
 - Хариуцсан ажиллах бүтцийн нэгж, тодорхой ажилтан
 - Нөөцийн хангарт
 - Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа
 - Энсийн үр дүнг үнэлэх шалгувр үзүүлэлтийг тодорхой тусгаж өгнө.

6.3 Өөрчлөлтийг төвлөх

ISO9001:2015 олон улсын стандартын шаардлагыг хангахын тулд Чанарын менежментийн тогтолцоог төлөвлөж хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

Их сургууль шаардлагатай үед Чанарын менежментийн тогтолцоондоо өөрчлөлтийг төлөвлөгөөний лагуу хийнэ Уүнл:

- Ямар зорилгоор өөрчлөлт хийх, түүнээс гарах боломжит үр дагаврууд
 - Чанарын менежментийн тогтолцооны нэгдмэл байдал
 - Нөөцийн хангарт
 - Үүрэг хариуцлага, болон эрх мэлдийн хуваарилалтыг дахин авч узне

Чанарын менежментийн тогтолцоог өөрчлөхөөр төлөвлөсөн үед Их сургуулийн дээд удирдлага нь ажилтан, алба хаагчид нэг бүрийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөлүүзүүлэх аливаа өөрчлөлтийн талаар тэдэнд мэдэгдэж, таниулж ойлгуулна. Чанарын менежментийн тогтолцоонд хийгдсэн өөрчлөлтүүр дүнтэй хэрэгжиж байгааг баталгаажуулах зорилгоор сургуулийн дээд удирдлага, "Чанарын баталгаажуулалтын баг" хяналт тавьж үнэлгээ хийж ажиллана.

7. ДЭМЖИХ ҮЙЛ ЯВЦ

7.1 Нөөц

7.1.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС-ийн дээд удирдлага нь чанарын менежментийн тогтолцоог **бий болгох, хэрэгжүүлэх, хадгалах, тасралтгүй сайжруулахад** шаардлагатай нөөцийг тодорхойлж хангана. Үүнд:

- Одоо байгаа дотоод нөөцийн боломжтой ба дутагдалтай зүйл
- Гадны нийлүүлэгчээс авах шаардлагатай зүйл

Их сургуулийн нөөцийн хэсэгт хүний нөөц, мэргэшсэн ур чадвар, дэд бүтэц, барилга байгууламж, харилцаа холбоо, техник хэрэгсэл, програм хангамж, гадаад, дотоод орчин, ажлын орчин, санхүүгийн нөөц зэрэг багтдаг.

Чанарын менежментийн тогтолцооны хэрэгжилт, удирдлага, хяналт, тасралтгүй сайжруулалт, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг байнга дээшлүүлэхэд шаардлагатай үйл ажиллагаа нь Их сургуулийн дүрэм, дотоод журам, ажлын заавар болон Чанарын менежментийн тогтолцооны холбогдох хэсгүүдтэй нийцүүлэн боловсруулсан "Чанарын гарын авлага"-д тодорхойлогддог.

1. Төлөвлөлт; хэсэг 6
2. Удирдлагын хяналт; хэсэг 9.3
3. Хүний нөөц; хэсэг 7.1.2
4. Дэд бүтэц; Хэсэг 7.1.4
5. Ажлын орчин; Хэсэг 7.1.4
6. Ажиллагааны төлөвлөлт ба хяналт; Хэсэг 8.1
7. Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шаардлага; Хэсэг 8.2

7.1.2 Хүмүүс

ҮБХИС-ийн хувьд ажилтан, алба хаагчдыг **хамгийн үнэ цэнэтэй баялаг** хэмээн үзэж, тасралтгүй боловсруулан хөгжүүлж, мэдлэг, ур чадварыг байнга дээшлүүлэн, өөрсдийн дотоод нөөц чадамжаа бүрэн дүүрэн ашиглах боломж олгохын төлөө чармайн ажилладаг.

Их сургуулийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, сургалт, судалгаа, боловсрол олгох үйлчилгээг чанарын өндөр түвшинд хангахад мэдлэг, ур чадвартай, мэргэшсэн, дадлага, туршлагатай хүний нөөцийг бүрдүүлэн ажиллах нь нэн тэргүүний зорилт юм. Дээрх зорилтуудыг ажлын байрны тодорхойлолтод ажилтан, алба хаагчдад тавигдах шаардлагуудыг нарийвчлан тусгасан. Ажилтан, алба хаагчдыг мэргэшлийн сургалтанд хамруулж, ажил гүйцэтгэх чадамжийг дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлдэг.

ҮБХИС-ийн хүний нөөцийн удирдлага, зохион байгуулалтыг тус сургуулийн Захиргаа, удирдлагын хэлтэс Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Их сургуулийн дүрэм, Хөдөлмөрийн дотоод журам болон холбогдох эрх зүйн баримт бичгийн хүрээнд хариуцан гүйцэтгэнэ.

Сургалт, судалгааны болон цэргийн мэргэжлийн үйлчилгээг шаардлагын түвшинд гүйцэтгэх, хангах чиг үүрэгтэй ажилтан, алба хаагчид нь ажлын байрны тодорхойлолтоор тогтоосон шаардлагын дагуу боловсрол, мэргэшил, туршлага, ур чадвар, чадамжтай байхын сацуу хөгжлийн сургалтанд хамрагдаж чадвараа бататгаж

байна.

Захиргаа удирдлагын хэлтэс нь удирдлагын болон нөөц бүрдүүлэх чиглэлээр дараах үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

- Хүний нөөцийн ур чадвар, чадамжийг тодорхойлох
- Хүний нөөц бүрдүүлэх сонгон шалгаруулалт явуулах
- Сургаж хөгжүүлэх
- Ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх, цалин урамшууллыг тогтоох гэх мэт
- Хүний нөөцийн бүрдүүлэлтийг Их сургуульд байгаа нөөцийг авч үзэх, шаардлагатай үед ажиллах хүчийг нэмж авах хэлбэрээр хийнэ.

7.1.3 Дэд бүтэц

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааг тогтоосон шаардлагад нийцүүлэх, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжид бүрэн нийцсэн чанартай үйлчилгээ үзүүлэх баталгааг хангах дэд бүтцийг бий болгох үүрэг хариуцлагыг Их сургуулийн дээд удирдлага хүлээж, үйл ажиллагааг хэвийн явуулах нөхцлийг бүрдүүлэх, зохион байгуулах нөхцлийг хангах, зохион байгуулах ажлыг Ар тал, санхүүгийн хэлтсүүд хариуцан хийнэ.

- Аюулгүй байдал, батлан хамгаалах чиглэлээр боловсрол олгох, ахисан түвшний сургалт явуулах, судалгаа шинжилгээ хийх, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагаа явуулах, эрүүл, аюулгүй ажиллагааны шаардлага хангасан ажлын байр, лаборатори, дадлагын байр
- Их сургуулийн барилга байгууламж, тэдгээрийг дагалдах хэсгүүд лаборатори, дадлагын байр
- Машин, тоног төхөөрөмж, материал хэрэгсэл, програм хангамж (үйлчилгээ үзүүлэхэд шаардагдах бүх төрлийн үндсэн болон туслах тоног төхөөрөмж, цахилгаан, дулаан дамжуулах шугам, хаалт)
- Цэргийн үйл ажиллагааны материал хэрэгсэлүүд.
- Тээврийн хэрэгслүүд, шатах тослох материал.
- Их сургуулийн жил, улирал, сарын тайлан мэдээ.
- Мэдээллийн дэд бүтэц (холбоо хэрэгсэл, суурин утас интернет, бодино долгионы станц, компьютер, дотоод сүлжээ, мэргэжлийн програм хангамж)

Цэргийн мэргэжлийн сургалт, хээрийн дадлага, сургалт явуулах байр, талбай, хоолны газар, гэрэлтүүлэг, бие засах газар, усны цэг зэргийг холбогдох журмын дагуу зохион байгуулна.

7.1.4 Үйл явцыг хэрэгжүүлэх орчин

Их сургуулийн хичээлийн байрууд, анги танхим, лаборатори, өрөө тасалгаа, эрүүл мэндийн төв, соёл спортын цогцолборууд дахь бүхий л үйл ажиллагаа эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, журмуудтай нийцэж байх ёстой ба үүнийг Захиргаа, удирдлагын хэлтснэгдсэн удирдлагаар ханган хариуцна.

Ажлын байрны өрөө тасалгааны чийгшил, гэрэлтүүлэг, дуу чимээ, тоосжилт гэх мэт үзүүлэлтүүд, хээрийн далага сургуулилалтын хэвийн байдлыг хангах ажлыг Ар талын хэлтэс хариуцаж гүйцэтгэнэ. Үйл ажиллагаандаа холбогдох хууль, дүрэм, журам, стандартуудыг мөрдөн ажиллаж буй эсэхэд Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба тохирлын аудитыг тогтмол хийж гүйцэтгэнэ.

Ажлын байрны орчны эдгээр үзүүлэлтийг "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн бодлого"-той уялдуулан хэрэгжүүлнэ.

Ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөл, ажил үүргийн онцлогт тохирсон, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн цэргийн дүрэмт болон ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгсэлийг бүх ажилтан, алба хаагчид хэрэглэж заншсан. Бие бүрэлдэхүүнийг болзошгүй аваар осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчинөөс хамгаална. Их сургуулийн дээд удирдлага дараах үүрэг хүлээнэ.

- ❖ Нийт бие бүрэлдэхүүнийг сургалт, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, мэдээлэл, удирдлага хянaltaар хангах;
- ❖ Цэргийн зэвсэг, техник, тоног төхөөрөмж, ажлын арга барил, эв дүйг багтаан ажлын байр аюулгүй байх орчин бүрдүүлэх
- ❖ Сум, галт хэрэгсэл, тэсэрч дэлбэрэх материал, төрөл бүрийн хортой бодисууд, бензин шатахуун зэрэгтэй харьцах, ашиглах, хадгалах, тээвэрлэх үеийн аюулгүй ажиллагааг хангах;
- ❖ Гэрэлтүүлэг, агааржуулалт, гарц, хаалга, шат, коридор зэрэг ажлын орчинг аюулгүй байхаар бүрдүүлэх.

7.1.5 Хяналт ба хэмжилтийн нөөц

7.1.5.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС-ийн сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээ, сургууль төгсөгчид, эрдэм шинжилгээ, судалгааны төсөлт, даалгаварт ажлын гүйцэтгэл нь хэрэглэгчдийн шаардлагад тохирч буй байдалд нотолгоо гаргахад шаардагдах хэмжих үзүүлэлтүүд, хүрэх үр дүнг тодорхой гаргаж мөрдөх ажиллана.

Цэргийн төрөл бүрийн буудлагын зэвсэглэл, их буу, танк, байлдааны машин зэргээс буудлага үйлдэх тусгай заавар байдаг.

Хүн нэг бүрийн зэвсэг, байлдааны машин, танк, их буу зэрэг байлдааны зэвсгийг ашиглах, буудлага үйлдэх, цэргийн бусад зэвсэг техник дээр сургуулилт хийх зэрэг үйл ажиллагаа, тухайн ажлыг удирдан явуулах албан тушаалтан - мэргэжлийн офицерын хяналт дор "ажлын байрны тодорхойлолт"-д тусгагдсан байна.

7.1.5.2 Хэмжилтийн нэжж дамжуулалт

Байлдааны зэвсэг, техникийг зааврын дагуу ашиглахын тулд тэдгээрт дараах байдлаар хяналт тавина.

- ❖ Үзлэг, тохируулга хийсэн тухай бүртгэлтэй байж тэмдэглэгээг тогтмол хөтөлсөн байх
- ❖ Тохируулга алдагдах, гэмтэх, хадгалалтын горим зөрчилдөх зэргээс болж элдэв зөрчил гарахаас сэргийлэн хамгаалах
- ❖ Хэрэглэхийн өмнө хэвийн ажиллагааг шалгах
- ❖ Шаардлагатай үед тохируулга хийх
- ❖ Хадгалалт, ашиглалтын горим зөрчих, тохируулга алдалтаас хамгаалах
- ❖ Тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах явцад эвдрэл гэмтэл гарахаас сэргийлэх
- ❖ Баталгаажуулалтад хамруулж гэрчилгээжүүлэн, бүртгэсэн байх.

7.1.6 ҮБХИС-ийн мэдлэг

Тус сургууль 97 жилийн сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааны туршлагатай, цэрэг иргэний боловсролтой мэргэжилтэн бэлтгэхэд чиглэгдсэн

өөрийн стандартыг мөрдөн ажилладаг.

Их сургуулийн мэдлэг гэдэг нь Чанарын менежментийн үйл ажиллагааг дэмжиж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарын шаардлагыг тогтмол хангаж байгаа эсэхийг хариуцаж байдаг **ҮНЭ ЦЭНЭТЭЙ, ӨСӨН НЭМЭГДЭЖ, ӨВЛӨГДӨЖ** байdag нөөц гэдгийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Их сургуулийн мэдлэг, ажилтан, алба хаагчдын ур чадвар, мэдлэгийг ажил үйлчилгээндээ ашиглах, хэрэгжүүлэх нь хоорондоо няйт холбоотой.

Их сургуулийн мэдлэг хадгалагдаж, дамжуулагдаж байгааг батлахын тулд тус сургуулийн мэдлэгийг бичгээр баримтжуулж, үйл явц, ажил үйлчилгээндээ шингээж өгнө.

Тус сургуулийн мэдлэгт дараах зүйл багтана:

- ❖ Үйл явц, үйлчилгээтэй холбоотой баримтжуулсан мэдээлэл
- ❖ Ажил үйлчилгээ явуулах зааварчилгаа
- ❖ Ажилтан, алба хаагчдын ур чадвар, чадамж, туршлага тэдгээрийн үйл явц, ажиллагаа
- ❖ Тус сургуульд хамаарах технологи, дэд бүтцийн талаарх мэдлэг.

Дотоод мэдлэгийн эх үүсвэрт: Оюуны өмч, ажил үйлчилгээ гүйцэтгэх явцад олж авсан мэдлэг; амжилт, алдааны сургамж; баримтжуулаагүй боловч хуваалцаж болох мэдлэг, туршлага, үйл явц, үйлчилгээний сайжруулалтын үр дүн;

Гадаад мэдлэгийн эх үүсвэрт: ISO-ийн стандартууд багтдаг, эрдэм шинжилгээний хурал, өгүүллүүд, цахим хурал, зөвлөгөөний бичлэг, хэрэглэгч, сонирхогч талуудаас олж авсан мэдлэг гэх мэт.

Их сургууль нь мэдлэгийн дотоод болон гадаад эх үүсвэрийг тодорхойлж хяналт тавьдаг. Үүнд:

- Зөвлөн зааварлах /залгамж халаагаа бэлдэх гэх мэт их сургуулийн дотор хуримтлагдсан мэдлэг/
- Тус сургуулийн үр бүтээлтэй оршин тогтонон үндсийг хангах зорилгоор сонирхогч талуудтай хуваалцаж болох мэдлэг
- Хурал, зөвлөгөөн, уулзалт, семинар, үзэсгэлэн яармаг болон бусад гадны ажиллагаанаас олж авсан мэдлэг
- Хэрэглэгч, ханган нийлүүлэгч, хамтран ажилладаг түншүүдээс цугларсан мэдлэг, өрсөлдөгчийн харьцуулалт
- Үл тохирол, запруулах үйл ажиллагаа, сайжруулалтын үр дүнгээс авсан сургамж гэх мэт болно.

7.2 Ур чадвар

Их сургуулийн дээд удирдлага нь ажилтан, алба хаагчдын ур чадвар, чадамжийг хөгжүүлэх хэрэгцээ шаардлагыг байнга тодорхойлж ажилладаг.

Шаардлагатай бол: Үр чадвар, чадамжийн сургалт, аудит нь дотооддоо хийгддэг. Илүү өндөр түвшний нарийн мэргэжлийн үр чадварыг эзэмшиүүлэхэд гадны сургалтыг ашигладаг. Ирээдүйд шаардлагатай үр чадвар, чадамжийн сургалтын хэрэгцээг судалгаагаар тодорхойлдог.

Их сургуулийн сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааны **чанарт** нөлөө үзүүлэх ажил гүйцэтгэдэг ажилтан, алба хаагчдад тохирох боловсрол,

ур чадвар, чадамжтай байлгах арга хэмжээ авч ажиллана. Энэ ажлыг Захиргаа, удирдлагын хэлтэс төлөвлөгөөтэйгээр хэрэгжүүлдэг.

7.3 Мэдлэг

Их сургуулийн бүх ажилтан, алба хаагчид өөрсдийн хариуцсан ажилдаа бүтээлч сэтгэлгээгээр хандаж, чанарын бодлого, зорилго, зорилтдоо хүрэхэд хувь нэмрээ оруулдаг. Их сургуулийн хэмжээнд ажилтан, алба хаагчдыг сайн бэлтгэж, үүрэг даалгаврыг биелүүлэхэд нь дэмжих албан ёсны тогтолцоог хэрэгжүүлдэг.

Шаардлагатай бол: Ур чадвар, чадамжийн сургалтыг дотооддоо хийдэг. Нарийн мэргэжлийн ур чадварыг эзэмшүүлэхэд гадны сургалтыг ашигладаг. Сургалтын үр нөлөөг үнэлж бүртгэнэ. Ирээдүйн ур чадвар, чадамжийн сургалтын хэрэгцээг удирдлагын хяналтын үйл явцын нэг хэсэг гэж тодорхойлсон.

Их сургуулийн мэдлэг нь чанарын бодлого, зорилтууд, гүйцэтгэлийг сайжруулах, Чанарын менежментийн тогтолцооны шаардлагыг хангагүйгээс гарах үр дагаврын тухай мэдээн байх нөхцлийг өөртөө агуулна.

7.4 Харилцаа

ҮБХИС Чанарын менежментийн тогтолцоо болон ажил үйлчилгээний үйл явц, үр дүнгийн талаарх шийдвэр, ажлын зохион байгуулалттай холбоотой мэдээллийг Их сургуулийн дотор бүтцийн нэгжүүд, ажилтан, алба хаагчдад шуурхай хүргэх мэдээллийг дотоод сүлжээ ашиглан хэрэгжүүлдэг. Мэдээллийн харилцааг мэдээлэх зүйлийн ач холбогдол, хэнд мэдээлэх, хэзээ мэдээлэх, хэрхэн мэдээлэх зэрэгээр дараах байдлаар эрэмбэлдэг.

- Эрдмийн болон Захиргааны зөвлөлийн хурал (анхдагч мэдээлэл)
- Бүтцийн нэгжийн дарга нар ажлын байранд ажилтан, алба хаагчдад мэдээлэх
- "Чанарын баталгаажууллын баг"-ийн хурал, уулзалт, ярилцлага
- Их сургуулийн дотоод сүлжээ
- Мэдээллийн самбар
- Үүрэн телефон зэргийг ашиглана.

7.5 Баримтжуулсан мэдээлэл

7.5.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС нь дараах зүйлүүдийг багтаасан "Чанарын менежментийн тогтолцооны Чанарын гарын авлага"-ыг бий болгон мөрдөн хэрэгжүүлж хадгална. Үүнд:

- Чанарын менежментийн тогтолцооны хамрах хүрээ хэрэгцээг нарийн тодорхойлж хэрэгжүүлэх
- Баримтжуулсан журмуудын хэрэглээ, мөрдөлтийг хангах
- Чанарын менежментийн тогтолцооны үйл явцуудын хоорондын харилцан үйлчлэл, уялдаа холбоо, түүний **баримтжуулалт, баталгаажууллаар** (мөшгөлтөөр) эргэх холбоо тогтоож сайжруулна.

Чанарын гарын авлагад тусгагдсан Чанарын менежментийн тогтолцооны үр нөлөөтэй байдлыг хангах шаардлага, түүний биелэлтэд хяналт тавих ажлыг Их сургуулийн бүх түвшний удирдлагууд гүйцэтгэнэ.

Чанарын гарын авлагад орсон өөрчлөлт, түүний дугаарлалт, тэмдэглэгээ хийх, Чанарын менежментийн тогтолцоо болон бусад баримт бичгийн жагсаалтыг шинэчлэн бүртгэх ажлыг "Баримт бичиг, бүртгэлийн хяналтын журам"-ын дагуу

Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний албаны чанар хариуцсан мэргэжилтэн хариуцан гүйцэтгэнэ.

Чанарын гарын авлагад хэрэгжих буй Чанарын менежментийн тогтолцооны хүрээнд үйлчлэх үйл явцууд, тэдгээрийн харилцан үйлчлэлийг тусгасан учраас УБХИС-ийн үйл ажиллагаанд чанарын удирдлагын норматив баримт бичгийн суурь болгон ашиглана.

Чанарын гарын авлагыг дараах 2 чиглэлээр ашиглана.

1. Ажил, үйлчилгээний чанарын үзүүлэлтийг дээшлүүлэхэд үйл ажиллагааны арга барил, хэрэглэгч, харилцагч талуудад таниулах зорилгоор
2. Их сургуулийн Чанарын менежментийн тогтолцоог бүрэн дүүрэн тодорхойлсон баримт бичиг болохын хувьд дотоод ажлын хэрэгцээнд тус тус ашиглана.

7.5.2 Мэдээлэл бий болгох, шинэчлэх

УБХИС-ийн нийт байнгын бүтээгдэхүүний дийлэнх олонхи баримт бичгийг хангалтгүй гэж үзвэл Их сургуулийн дээд удирдлагад мэдээлэх, сайжруулах, санал оруулах эрх, үүргийг хүлээнэ.

Чанарын менежментийн тогтолцоог хөгжүүлэх үйл явцад хамаарах журам, заавар болон бусад үйл явцын уялдаа холбоог харуулсанбаримт бичгийн хяналт, сайжруулалтыг хийж баталгаажуулах, шинэ мэдээлэл бий болгож шинэчлэх, үүргийг холбогдох бүтцийн нэгжийн дарга нар болон Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба хариуцна. Батлагдсан журам, заавар болон бусад баримт бичгийн шаардлагыг хэрэгжүүлэн ажиллах үүргийг бүтцийн нэгжийн удирдах албан тушаалтан хүлээнэ.

7.5.3 Баримтжуулсан мэдээллийг хянах

Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний албаны чанар хариуцсан мэргэжилтэн Чанарын менежментийн тогтолцооны баримт бичгийн нэгдсэн бүртгэлийг "Баримт бичиг, бүртгэлийн хяналтын журам"-ын дагуу хяналттай, бүртгэлтэй байлгана.

Нийт ажилтан, алба хаагчид аливаа баримт бичгийг хөтөлж боловсруулах, хянаж, шинэчлэх, хадгалахдаа "Баримт бичиг, бүртгэлийн хяналтын журам", "Албан хэрэг хөтлөлтийн багц журам"-ыг баримтална.

Үг журамд баримт бичгийн системийг тодорхойлсон бөгөөд дараах үйл ажиллагаануудыг зохицуулна. Үүнд:

- ❖ Удирдах болон гүйцэтгэх түвшний алба хаагчдын баримт бичгийн хяналттай байлгахад хүлээх үүрэг
- ❖ Их сургуулийн хэмжээнд боловсруулагдан ашиглагдаж байгаа баримт бичгийг ангилан төрөлжүүлэх
- ❖ Баримт бичгийн төлөв байдлыг тодорхой байлгах
- ❖ Баримт бичгийг боловсруулах, хянах, батлах, түгээх, ашиглах
- ❖ Шинээр гарсан болон шинэчлэгдсэн баримт бичгийг мэдээлэх, таниулах, хуучин хувийг эргүүлэн татах
- ❖ Их сургуулийн дотоод албан бичгийн харилцааны талаар
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооны болон бусад албан бичгийн бүртгэлжүүлэлтийн талаар
- ❖ Баримт бичгийг дугаарлаж, ангилах, эрэмбэлэх зарчим

❖ Бүртгэл, тэмдэглэгээг хянаж баталгаажуулах, хадгалах, устгах, эмх цэгцтэй байлагах зэрэг үйл ажиллагааг тодорхойлон зохицуулна.

Их сургуулийн Чанарын менежментийн тогтолцооны тохирол болон үр нэлэөтэй хэрэгжилтийн нотолгоог хангах зорилгоор бүртгэлийг бий болгож, үр дүнг үнэлж байна.

Их сургууль нь бүртгэлийг тэмдэглэх, хамгаалах, олж авах, таних, ялгах, хадгалах, устгахад шаардагдах хяналтыг тодорхойлон "Баримт бичиг, бүртгэлийн хяналтын журам"-аар хэрэгжүүлнэ.

8. ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

8.1 Ажиллагааны төлөвлөлт ба хяналт

ҮБХИС нь үйл явц (4.3.2 дахь хэсгийг харна уу), үйлчилгээг зорилтуудад тусгагдсанаар нийлүүлэхэд шаардлагатай төлөвлөгөө, хяналт болон төлөвлөгөөт бус болзошгүй өөрчлөлтүүд, 6.1 дэх хэсэгт заасан эрсдэл ба боломжуудыг тодорхойлох баримтжуулсан төлөвлөгөө, түүнд хамаарах журам боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

Төлөвлөлтийг цогц байдлаар төлөвлөх замаар боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

Үйл ажиллагааг төлөвлөх үе шатанд Их сургуулийн дээд удирдлага болон бусад удирдах ажилтнууд дараах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлно:

- Үйлчилгээний зорилт, шаардлагууд
- Нотолгоо, баталгаажуулалт, хяналт, үзлэг, шалгалтын шаардлагууд
- Тохирлыг илтгэх баримтжуулсан мэдээлэл
- Үйл явцын үр ашигтай байдлыг илтгэх баримтжуулсан мэдээлэл
- Зайлшгүй шаардлагатай нөөцүүд: гаднаас авч буй үйлчилгээ тэдгээрийн хяналт
- Үйл ажиллагаа, үйлчилгээний гүйцэтгэл /үйлчилгээг хүлээн авах шалгур/
- Орцын нөлөө бүхий шаардлагуудыг өөрчилсөөс гарах боломжит үр дагавар
- Үйлчилгээний тасралтгүй шинж чанарыг дэмжихэд шаардагдах нөөцүүд

Их сургууль нь сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанд шаардагдах үйл явцудыг байнга төлөвлөж байна. Хичээлийн жилийн ажил үйлчилгээ эхлэхээс дуусах хүртлэх явцыг кадендарчилсан төлөвлөгөө болон ажиллах хүч, санхүүгийн нөөцөөр төлөвлөнө. Төлөвлөлт нь Чанарын менежментийн тогтолцооны бусад үйл явцын шаардлагатай уялдсан байхыг чухалчилна. Үүнд:

- Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээний чанарын шаардлага
- Сургалт, судалгааны ажилд хамаарах онцлог үйл явц, баримт бичиг бий болгох, нөөцөөр хангах (журам, технологи, зааварчилгаанууд, холбогдох стандарт, арга аргачлалууд, норматив баримт бичгүүд, хүний нөөцийн бүрдэл, сургалт, судалгааны орчин)
- Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээнд шаардлагатай шалгаж батлах, батламжлах, ажиглах, шалгах үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүлээн авах шалгуур зэргийг тодорхойлно. Сургалт, судалгааны ажлыг дуусгах хүртлэх ажлын үе шат болгонд хийх (явцын, улиралын) шалгалт, хяналтуудын шалгуур үзүүлэлтүүд орно.

Сургалт, судалгааны үр дүнг хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн илрэл-(судалгаа) ээр тогтооно.

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээний үйл явцын эцсийн үр дүн нь шаардлага хангаж байгаагийн баримт болоход шаардагдах бүртгэлүүдийг (7.5.3) хаана, хэн, хэрхэн хөтлөхийг төлөвлөнө.

Сургалт, судалгааны ажлын эцсийн бүтээгдэхүүн шаардлага хангасан баримт, нотолгоо бол хэрэглэгч, зохиогчийн тогтоосон стандарт, даалгаврын дагуу гүйцэтгэсэн болон бүтээгдэхүүн үйлчилгээ (сургууль төгсөгчид, төсөлт болон даалгаварт) ажлыг хүлээлгэн өгсөн тухай номломж байх болно.

8.2 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шаардлага

8.2.1 Хэрэглэгчтэй харилцах

Хэрэглэгчийн хүсэл, шаардлага, хүлээлтийг биелүүлнэ гэсэн **амлалтынхаа** дагуу УБХИС нь хэрэглэгчтэй үр дүнтэй харилцах нь сэтгэл ханамжтай үйлчилгээг үзүүлэх хамгийн чухал элемент гэж үздэг.

Хэрэглэгчтэй харилцах харилцааг зөв удирдсанаар хэрэглэгчийн сэтгэл дундуур байдлыг багасгахад дэмжлэг болно гэж ойлгодог.

Их сургууль нь хэрэглэгчтэй харилцах үр нөлөө бүхий арга хэрэгслийг тодорхойлж хэрэгжүүлэн ажиллана. Үүнд:

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний талаарх мэдээлэл: Тус сургууль өөрийн мэдээллийн сайтууд болон мэдээллийн бусад хэрэгслэлүүдийг ашиглан хэрэглэгчдэд хүргэдэг. Сургалтын хэлтэс, Захиргаа, удирдлагын хэлтэс зэрэг бүтцийн нэгжид шаардлагатай мэдээллийг Их сургуулийн цахим хуудас, танилцуулга, сурталчилгааны материал зэргээр хүргэнэ.

Гэрээ, захиалгыг шийдвэрлэх: Их сургуулийн Тендерийн хороо, БХЭШХ, Сургалтын хэлтэс, Ахисан түвшний сургалтын алба зэрэг бүтцийн нэгжүүд нь хэрэглэгчтэй харилцах, захиалга хүлээн авах, гэрээ хийж, түүний дагуу үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг хариуцан гүйцэтгэнэ.

Хэрэглэгчийн санал гомдолыг шийдвэрлэх: Хэрэглэгчийн сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээтэй холбоотой санал, гомдол хүлээн авч шийдвэрлэх журмын дагуу бүртгэж, Их сургуулийн захирал болон холбогдох бусад албан тушаалтанд танилцуулж шийдвэрлэн, бүртгэл хөтөлнө. Хэрэглэгчид хамаарах үйл явцад:

- Хэрэглэгчид үзүүлж байгаа сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйлчилгээ нь Монгол Улсын хууль тогтоомж, стандартын шаардлага болон хэрэглэгчийн тавьсан хүсэлт, хүлээлтийг хангаж байгааг баталж нотолно.
- Хэрэглэгчдэд нийлүүлж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаарх байнгын мэдээллээр хангана.
- Хэрэглэгчийн хэрэгцээ, захиалгыг тасралтгүй хангах, тэдгээрийн санал гомдолыг хүлээн авч шийдвэрлэх, шаардлага гарвал тусгай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх зэрэг үйл ажиллааг хамруулна.

8.2.2 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шаардлагыг тодорхойлох

УБХИС нь хэрэглэгч болон бусад сонирхогч талуудын хэрэгцээ шаардлага, хүлээлтэд нийцэж байгаа эсэхийг хянах зорилгоор зохих шаардлага, шалгуур үзүүлэлтүүдийг боловсруулна. Их сургууль хэрэглэгч, захиалагчийн шаардлагуудыг

ажил үйлчилгээ үзүүлэхээс өмнө хүлээн авч, ойлгосон байхын тулд тэдгээрийг тодорхой, ойлгомжтой байдлаар илэрхийлэгдсэн байх үйл ажиллагааг хариуцна.

Хэрэглэгчийн шаардлагад дараах зүйл багтана:

- Хэрэглэгч, захиалагчийн урьдчилсан шаардлагууд
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй холбоотой хууль ёсны (стандартын) болон зохицуулах шинж чанартай шаардлагууд
- Их сургуулийн үйлчилгээний гүйцэтгэлтэй холбоотой хэрэглэгчийн тодорхойгүй бусад шаардлагууд
- Их сургуулиас тодорхойлсон нэмэлт шаардлага, шалгур үзүүлэлтүүд зэргийг хамруулна. Энэхүү нэмэлт шаардлага нь тус сургуулиас гаргаж байгаа бүтээгдэхүүн үйлчилгээг шаардлагад тохируулах зорилготой байна.

8.2.3 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд хамаарах шаардлагыг хянаж узэх

8.2.3.1 УБХИС нь хэрэглэгч, захиалагчид амлалт өгөхийнхөө өмнө шаардлагатай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нийлүүлэхэд Их сургуулийн хүчин чадал, нөөцийүд хүрэлцэж байгаа эсэхийг шалган баталгаажуулна.

Хэрэглэгч, захиалагчийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шаардлагын талаарх судалгааг тогтмол хийж, **үр дүн, дүгнэлтийг** баримтжуулан хадгална. Сургалтын үр дүн болон дотоод гадаадын технологийн шинэчлэлийн хандлага, хөгжил, өрсөлдөгчийн байдал зэрэгт үндэслэн ажил үйлчилгээг чанарын өндөр түвшинд гүйцэтгэх, хөгжүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

Их сургууль нь тухайн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд хамаарах шаардлагад дүн шинжилгээ тогтмол хийж ажиллана. Энэхүү дүн шинжилгээг хэрэглэгч, захиалагчид бүтээгдэхүүн үйлчилгээ нийлүүлэхээс өмнө явуулж улмаар дараах нөхцлийг хангана. Үүнд:

- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний шаардлагыг зохистой байдлаар тодорхойлсон байх
- Хэрэгжүүлэх арга хэрэгсэл, технологийг сонгосон байх
- Хэрэглэгчийн онцлог, хэрэгцээг танъж мэдсэн байх
- Их сургуулийн тодорхойлсон нэмэлт шаардлага зохистой байгааг батлах
- Гэрээ болон захиалгад өмнөн ялгаатай байдлаар тусгагдаж байсан шаардлагуудтай холбоотой асуудлыг шийдвэрлэх
- Хууль тогтоомжийн зохицуулалтын шаардлагыг тодорхойлсон байх
- Их сургууль нь тодорхойлсон шаардлагуудыг хангах чадвартай байх
- Хяналт шалгалтын үр дүнг харуулсан баримтжуулсан мэдээллийг хадгалж, хамгаалах

Хэрэглэгчийн шаардлагуудыг электрон, хэвлэмэл цаасан хэлбэрээр баталгаажуулна.

8.2.3.2 Их сургууль нь баримтжуулсан мэдээллийг:

MNS ISO 9001:2015 стандартын шаардлагад нийцүүлэн Их сургуулийн Чанарын менежментийн тогтолцооны баримт бичгийг боловсруулсан болно. Үнэн зөв, цаг үеэ олсон баримтжуулалт нь:

- Баримт нотолгоонд тулгуурласан шийдвэрийг шуурхай гаргах

- Чанарыг сайжруулж, хэрэглэгчийн шаардлагад нийцүүлэх арга шийдлийг тогтоох
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарын түвшинг тогтоох
- Хүний нөөцийг сургаж дадлагажуулах
- Нөөцийг төлөвлөх
- Баримт бичгийг хянан үзэх үр дүнг гаргах
- Үйл явцуудыг үнэлэх, бодит нотолгоог бүрдүүлэх зэрэг ач холбогдолтой юм.

Их сургуулийн баримтжуулсан мэдээлэлд: Чанарын бодлого, зорилт, Чанарын гарын авлага, журам, заавар, удирдлагын тогтолцооны үр дүнтэй үйл ажиллагаа, хяналт сайжруулалтыг хангах бусад баримт бичиг, бүртгэлүүд орно.

8.2.4 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний шаардлагад орсон өөрчлөлт

Их сургууль нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний шаардлагад өөрчлөгдсөн бол баримтжуулсан мэдээллийг өөрчлөн холбогдох ажилtnыг энэ тухай мэдээллээр хангана.

8.3 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дизайн ба боловсруулалт

8.3.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС-ийн сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааны үндсэн үйл явц нь бүх түвшинд боловсролын үйлчилгээ үзүүлэх, мэргэжил олгох, төгсөлтийн дараах болон ахисан түвшний сургалт юм. Аюулгүй байдал, батлан хамгаалах чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, төгсөлтийн дараах сургалт зохион байгуулах зэрэг үйл ажиллагаа нь шинээр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ зохион бүтээх, боловсруулан зах зээлд нийлүүлэх үйл ажиллагаанд төдийлөн хамаарахгүй болно. Харин шинэ чиглэлээр хөтөлбөр /иргэний/ нээх тодорхой бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дизайн /зохион бүтээлт/ боловсруулалт хийгднээ.

Хэрэглэгчийн таашаалд нийцсэн шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дизайн (зохион бүтээлт) боловсруулалтыг Чанарын менежментийн тогтолцооны шаардлагад нийцүүлнэ.

Хэрэглэгчийн таашаалд нийцсэн шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ (технологи, арга хэлбэр, инноваци) бий болгох, одоо ашиглаж байгаа арга, технологио сайжруулах, хөгжүүлэх ажлыг өөрсдийн нөөц, гадны байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж ажиллана.

8.3.2 Дизайн ба боловсруулалтын төлөвлөлт

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанд хамааралтай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хөгжүүлэлтийн үйл ажиллагааг ҮБХИС-ийн хөгжлийн стратегийн замын зураглал болон сургалт, судалгааны ажлын зохион байгуулалтын журмын дагуу гүйцэтгэх ба дараах үе шатуудаар хэрэгжүүлнэ:

- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний шинэ санаа (инновации)-г хэлэлцэх
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сайжруулах, хөгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах
- Шинэ дэвшилтэй технологийг судлах, Их сургуулийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд тохирохыг нутагшуулах
- Зэвсэг, техник, тоног төхөөрөмжийн судалгаа хийх, нэн шаардлагатайг олж нийлүүлэх
- Зах зээлийн судалгаа хийх

- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хөгжүүлэлтийг хэрэгжүүлэх "Технологи шинэчлэлийн манлайллын баг" бүрдүүлж ажиллуулах
- Туршилт хийх
- Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх, баталгаажуулалт хийх

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний орц, технологи, арга нь тэдгээрийн хөгжүүлэлтийн явцад "Технологийн шинэчлэл-Манлайллын баг" дүн шинжилгээ хийж, асуудлыг тухай бүр шийдвэрлэх ба дүн шинжилгээ хийсэн тэмдэглэл, шинжилгээний тайланг хөтөлж ажиллана.

8.3.3 Дизайн ба боловсруулалтын орц

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сайжруулж хөгжүүлэх шинэ санаа саналыг доорх шаардлага- орцод үндэслэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ хөгжүүлэлтийн төлөвлөгөөнд тусгаж, зөвшөөрөл баталгааг холбогдох хууль тогтоомж, стандартын шаардлагад нийцүүлэн Их сургуулийн захидал олгоно.

- Маркетингийн судалгаа
- Чиг үүргийн болон гүйцэтгэлийн шаардлага
- Хууль тогтоомжийн зохицуулалтын шаардлага
- Шинэ санаа (инноваци)-г хэлэлцэж шийдсэн тэмдэглэл
- Олон улсад хэрэгжих байгаа тухай мэдээлэл

Зохион бүтээлт, боловсруулалтын оролт, шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ буюу технологийн шаардлагын бүртгэлийг холбогдох журмын дагуу Эрдэм шинжилгээ, инновацийн хэлтэс бүртгэлийг хөтлөнө.

8.3.4 Дизайн боловсруулалтын хяналт

Хэрэглэгчийн таашаалд нийцсэн шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээ (технологи, арга зүй, шинэ санаа) бий болгох үйл явцыг:

- ❖ Хүрэх гэж буй үр дүнг тогтоох
- ❖ Шаардлага хангах чадвартайг үнэлэх зорилгоор хянаж үзэх
- ❖ Гарц (үр дүн) орцын шаардлагыг хангасныг нотлох зорилгоор шалгалтын үйл ажиллагаа явуулсаныг тэмдэглэх
- ❖ Хэрэглэгчийн хэрэглээний тодорхой шаардлагыг хангаж байгааг тодорхойлохын тулд баталгаажууллын үйл ажиллагаа явуулсаныг баримтжуулах
- ❖ Хяналт, шалгалт, баталгаажууллын явцад гарсан аливаа асуудлыг шийдвэрлэх зэрэг зорилгоор хяналт тавина.

Шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бий болгох (сургалтын шинэ хөтөлбөр нээх гэх мэт) шинэ технологи, арга, батлагдсан үр дүнг өөрчлөх тохиолдолд Их сургуулийн захирын тушаалаар өөрчилж, Эрдмийн болон Захиргааны зөвлөлийн хурлын тэмдэглэл, тушаалыг баримт, бичгээр баталгаажуулсан хадгалах ба өмнөх үр дүн, баримт бичигт тэмдэглэгээ тавин хадгалж байна.

8.3.5 Дизайн, боловсруулалтын гарц

Шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний шийдэл нь 8.3.3 заасан оролтын шаардлагатай нийцэх, дагалдах үйлчилгээнд тохирсон байхаас гадна Монгол Улсын болон олон улсын боловсролын салбарт мөрдөх стандартын шаардлагуудыг хангасан байна.

Сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээний эцсийн үр дүн нь Хэрэглэгчийн

шаардлагад нийцсэн үйлчилгээг үзүүлж захиалагчийн тогтоосон үзүүлэлтэд нийцэх чанартай бүтээгдэхүүн нийлүүлсэнээр хэмжигднэ.

Энэ арга хэмжээний бүртгэлийг хөтлөх ба Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний албанда хадгалагдана.

8.3.6 Дизайн, боловсруулалтын өөрчлөлт

Их сургууль нь сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээ нь боловсруулалтын явцад болон нийлүүлэлтийн дараа ямар нэг зөрчил илрээгүйг тогтоож, тэдгээрт хамаарах баримтжуулсан мэдээллийг хадгална. Үүнд:

- ❖ Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйлчилгээний өөрчлөлт
- ❖ Сургалт, судалгааны үр дүнг хянаж үзсэн үр дүн
- ❖ Сургалт, судалгааны боловсруулалтад өөрчлөлт хийх зөвшөөрөл
- ❖ Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагаанд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ зэрэг мэдээллүүд багтана.

8.4 Гаднаас авч буй үйл явц, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналт

8.4.1 Ерөнхий зүйл

Худалдан авах үйл ажиллагаа нь Их сургуулийн хувьд хэрэглэгчийн шаардлагад нийцсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хангаж чадах эсэхтэй холбогдох чухал үйл явц юм.

Сургалт, судалгааны эцсийн үр дүн, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь тодорхойлсон стандартын шаардлагатай тохирох байдлыг Их сургууль хариуцна.

Их сургууль энэхүү зорилтыг биенүүлэхийн тулд гадны хэрэглэгчидтэй нягт хамтран ажиллах шаардлагатай болно.

Их сургуулийн удирдлага нь сургалт, судалгаанд болон хэрэглэгчид үзүүлэх үйлчилгээнд шаардлагатай сургалтын тоног төхөөрөмж, лабораторийн иж бүрдэл, бараа материалын нөөц бүрдүүлэлтийг Ар талын хэлтсийн тооцоо, судалгаанд тулгуурлан гаргуулж, сургалт, судалгааны үйлчилгээг хэвийн явуулах үйл ажиллагааг хангана.

Чанартай бараа материал, техник, тоног төхөөрөмжийг найдвартай бэлтгэн нийлүүлэгчээс хуульд нийцүүлэн авч бүрдүүлэх нь эрсдэл багатай бөгөөд харилцан ойлголцоход чухал байдаг.

Нийлүүлэгчийг сонгохдоо дараах шалгуур үзүүлэлтийг баримтлана. Үүнд:

- ❖ Нийлүүлж буй бүтээгдэхүүний чанарын баталгаа
- ❖ Бүтээгдэхүүний үнийн санал
- ❖ Нийлүүлэх хугацаа, зардал
- ❖ Нийлүүлэх нөхцөл
- ❖ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дэвшилтэт байдал
- ❖ Хэрэглэгдэх, хадгалах хугацаа

Тус сургууль нийлүүлэгчтэй харьцахаасаа өмнө бараа материал, ажил үйлчилгээ худалдан авахад тогтоосон шаардлагaa (тендер зарлаж сонгон шалгаруулалт хийх) тэдэнд мэдэгднэ.

8.4.2 Хяналтын төрөл ба хэмжээ

Их сургууль нь худалдан авах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тодорхойлох, худалдан авах захиалгыг гүйцэтгэнэ. Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйлчилгээг чанартай хүргэх чадварт сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх нөхцлийг хангасан байна.

Үүнд:

- ❖ Гаднаас нийлүүлж байгаа үйл явц Их сургуулийн Чанарын менежментийн тогтолцооны хяналтад байх
- ❖ Гадны нийлүүлэгч, тэдний нийлүүлсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үр дүнд хяналт тогтоох
- ❖ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээхэрэглэгчийн шаардлагад нийцсэн байх
Дээрх шаарлагыг хангаж буй эсэхийг нотлох зорилгоор үзлэг, шалгалт явуулна:
- ❖ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үзүүлэлт, техникийн нөхцөл
- ❖ Үндэсний болон олон улсын стандарт, хэрэглэгчийн шаардлагад нийцэж буй эсэх зэргийг шалгаж тогтооно.

Нийлүүлэгчийн талаар мэдлэгийг цуглуулах, чанарын шаардлага хангасан техник, тоног төхөөрөөмж, бараа үйлчилгээг хүлээн авах, нийлүүлэгчийг сонгох үйл ажиллагааг "Төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай" хуулийн дагуу явуулна.

Худалдан авах бараа, үйлчилгээний талаарх мэдээлэл нь дараах зүйлийг агуулсан байна.

- ❖ Техник, тоног төхөөрөөмж, бараа материалын техникийн үзүүлэлт, техникийн болон гарал үүслийн гэрчилгээ, баглаа боодол, нийлүүлэх тоо хэмжээ, хугацаа, нийлүүлэх нөхцөл, үнийн санал зэрэг мэдээллийг тусгана.

Худалдан авсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарын шалгалтыг нийлүүлэхээр заасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний мэдээллтэй тулган шалгаж байх, битүүмжлэл, гэмтлийг илрүүлэн бүртгэж, яланг тэмдэглэнэ.

Хүнсний бүтээгдэхүүний хувьд шинжилгээний дүгнэлтийг үндэслэвавах бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагаар дүгнэлт гаргуулна.

8.4.3 Гадны нийлүүлэгчдэд зориулсан мэдээлэл

Их сургууль нь худалдан авах үйлчилгээг тодорхойлоходоо холбогдох хууль тогтоомж, стандартын болон хэрэглэгчийн шаардлагад тохирсон эсэхийг магадлана.

Үүний тулд дараах шаардлагыг хэрэглэгчид мэдээлнэ. Үүнд:

- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцоо, мэргэшлийн шаардлагууд
- ❖ Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, тоо хэмжээ, зардлын хэмжээг тодорхойлох
- ❖ Хэрэглэгчийн талаар тавьсан шаардлагыг тодруулах
- ❖ Хөндлөнгийн аудит, чанарын баталгаажууллын журам
- ❖ Шаардлагын өөрчлөлтийг баримтжуулж, хэрэглэгч, нийлүүлэгчдэд мэдээлэх

8.5 Үйлдвэрлэл ба үйлчилгээ үзүүлэх

8.5.1 Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ үзүүлэхажлын хяналт

УБХИС нь боловсролын үйлчилгээг үзүүлэхдээ хяналт бүхий нөхцөлд төлөвлөн явуулж дараах шаардлагыг хангана. Үүнд:

- ❖ Багш, судлаачид, ажилтан, алба хаагчдын ажлын байрны тодорхойлолтыг бэлэн байлгах;
- ❖ Ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэх зааварчилгааг шаардлагын хэмжээнд бэлэн байлгах эсвэл удирдлага чиглэлээр хангах;
- ❖ Сургалт, эрдэм шинжилгээ, мэргэжлийн үйл ажиллагааг үзүүлэхэд шаардлагатай, тохиромжтой багаж, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг хэрэглэх

- ❖ Сургалт, эрдэм шинжилгээ, мэргэжлийн үйл ажиллагааг хэрэглэгчийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэх

Хариуцан эзэмшиж байгаа зэвсэг, техник, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг зааврын дагуу зөв ашиглаж, хэвийн ажиллагааг ханган эзэмшиж, үзлэг үйлчилгээг хугацаанд нь хийлгэж, техник ашиглалтын паспорт болон шалгах хуудсыг (чанарын гарын авлагад заасан) тогтмол хөтөлнө.

Шалгаж баталгаажсан зэвсэг, техник, багаж, тоног төхөөрөмжөө ашиглаж сургалт, туршилт, судалгаа, хэмжилт хийх бөгөөд засвар хийсэн тохиолдолд зэвсэг, техник, багаж, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар шалгуулан баталгаа авсны дараа ашиглана.

Зэвсэгт техник, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, хэмжих хэрэгсэлийн програм хангамж нь шаардлагатай нарийвчлалыг хангасан байх, тохируулгатай хамаатай үзүүлэлтүүдэд нийцэж байна.

Зэвсэг техник, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэлийн ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны горим зөрчиж байгаа эсэхэд тэдгээрийг хариуцсан мэргэжлийн албан тушаалтан, ашиглаж байгаа ажилтан, алба хаагч нь байнга хяналт тавьж, тэмдэглэл хөтлөн ажилладаг. Жилд 1-ээс доошгүй удаа Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба хяналт тавина.

Баталгаажуулал нь эдгээр үйл явцыг төлөвлөсөн үр дүнд хүрэх чадварыг харуулна:

- ❖ Мэргэшлийн шалгуурыг тодорхойлж, ашиглахаас өмнө тусгай үйл явцыг батлах
- ❖ Үйл явцыг хянах, батлах шалгуурыг тодорхойлох
- ❖ Зэвсэг, техник тоног төхөөрөмжийг баталгаажуулах, хүний нөөцийн чадамжийг тогтоох
- ❖ Дахин баталгаажуулал хийх

Сургалтын явцад хичээлийн нэгж болон багц хөтөлбөр, цаг сэдвийн төлөвлөгөө, багшийн цагийн тооцоо, багшийн ажлын дэвтэр(хувийн журнал)-ийн тэмдэглэлээр явцыг баталгаажуулна.

8.5.2 Тэмдэглэгээ ба мөшгөх боломж

Сургалт, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын явцад сургуулийн зүгээс баримт бичгийн боловсруулал болон хэрэгжилтэд Захирагаа удирдлагын хэлтэс, Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба болон харьяаллын сургуулийн удирдлага, тэнхим төвийн дарга нар дээрхи үйл ажиллагааны явцад үнэлгээ, хөтөлбөрийн хэрэгжилтэнд өөрийн болон хөндлөнгийн үнэлгээ хийж дүгнэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

8.5.3 Хэрэглэгч болон гадны нийлүүлэгчийн өмч

Бидэнд ашиглуулахаар өгсөн хэрэглэгч, нийлүүлэгчийн өмчийг тодорхойлж, үнэлж, ашиглах болон хамгаална. Ар талын хэлтэс, Санхүүгийн хэлтэс, Цэргийн албаны тасаг нь хэрэглэгч нийлүүлэгчийн өмч, хөрөнгийг бүртгэж ямар нэгэн эвдрэл гэмтэл, зөрчил гарах болон алдагдах, үрэгдэхээс сэргийлнэ.

Их сургуулийн хувьд хэрэглэгчийн өмчид суралцагчдын төлбөр, багш судлаачдын оюуны өмч зэрэг хамаарна. Нийлүүлэгчийн өмчид гэрэл, цахилгааны эх үүсвэр, (дэд станц) цэвэр болон технологийн ус, эзэмшил газар зэргийг хамааруулж тэдгээрийг

хамгаална.

Хэрэглэгч, гадны нийлүүлэгчийн өмч гэмтэх, алдагдах, ашиглах боломжгүй болоход энэ тухай хэрэглэгч, гадны нийлүүлэгчид мэдээлж, болсон явдлыг баримтжуулан хадгална.

8.5.4 Бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хамгаалах

Их сургууль нь шаардлагад нийцүүлсэн үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд дараах нөхцөлд бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хамгаална:

- ❖ Сургалт, судалгааны ажил үйлчилгээг чанарын өндөр түвшинд гүйцэтгэж, хэрэглэгчийн шаардлага, сэтгэл ханамжид нийцсэн үр ашигтай үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд өөрийн үйл ажиллагааны онцлог, арга технологийг хамгаална.
- ❖ Сургалт, судалгааны ажлын эцсийн үр дүн болох тайлангийн нууцлал, сүлжээний аюулгүй байдлыг хангах замаар хэрэгжүүлнэ.

8.5.5 Нийлүүлэлтийн дараах үйл ажиллагаа

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааг чанарын өндөр түвшинд хэрэглэгчийн шаардлагад нийцсэн байдлаар хэрэгжүүлнэ:

- ❖ Хэрэглэгчийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн ахисан түвшний сургалтыг стандартын дагуу хэрэгжүүлэх.
- ❖ Хууль тогтоомж, зохицуулалтын хүрээнд хавсрага хөтөлбөр хэрэгжүүлж хос мэргэжил эзэмшүүлэх
- ❖ Хэрэглэгчийн санал хүсэлтийн дагуу кредитэд сууринсан мэргэшүүлэх сургалт зохион байгуулах
- ❖ Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээнд хамаарах болзошгүй, тааламжгүй үр дагавраас сэргийлэх

Чанартай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ үзүүлэхийн тулд хяналт тавьж ажиллана:

- ❖ Ажил, үйлчилгээний оролт, үйл явц, гарцын хяналт (сургалт, судалгаа)
- ❖ Технологийн хяналт
- ❖ Зэвсэг, техник, тоног төхөөрөмжийн хяналт
- ❖ Хэрэглэгчийн тооцоо судалгаа, сэтгэл ханамж

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааг хэрэглэгчийн шаардлага, хүсэлтийн дагуу гүйцэтгэж, үр дүнг гүйцэтгэлийн тайлангаар баталгаажуулал хийнэ.

8.5.6 Өөрчлөлтийн хяналт

Сургалт, судалгааны ажил, үйлчилгээний захиалга хүлээн авах, шинэ хөтөлбөр нээж хэрэгжүүлэхийн тулд гүйцэтгэх ажлын төлөвлөгөө, (сургалтын хөтөлбөр боловсруулах, судалгааны даалгавар биелүүлэх төлөвлөгөө) – г боловсруулна.

Сургалт, судалгааны ажлыг хэрэгжүүлж буй харьяаллын сургууль, тэнхим төвийн ажлын эхлэл, явц, гүйцэтгэл, цаг хугацаа, стандартын мөрдөлт зэрэгт хяналт тавьж, үр дүн шинжилгээ хийж ажиллана.

Дүн шинжилгээнд өөрчлөлтийн үр дүн, өөрчлөлт хийх эрх зүйн үндэс, өөрчлөлтийн дунд хийгдсэн арга хэмжээнүүд зэргийг оруулна.

8.6 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ гаргах

Сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхдээ сургалтын хөтөлбөр, судалгааны даалгавар, төсөл холбогдох бусад баримт бичигт заасан

шаардлагын хүрээнд, батлагдсан стандарт, заавар, журмын дагуу шаардлагатай нөөц, орчин, цаг хугацааг төлөвлөн зохион байгуулна.

Сургалт, судалгааны ажлыг стандартын дагуу гүйцэтгэж, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг баримт бичигт заасны дагуу хэрэглэгч талд хүлээлгэх өгнө.

Хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчийн шаардлагыг хангасан бүтээгдэхүүн үйлчилгээ гаргаж хэрэглэгчид хүлээлгэн өгсөн тухай баримтжуулсан мэдээллийг Их сургууль хадгална.

8.7 Үл тохирол бүхий гарцын хяналт

8.7.1 Их сургууль ямагт гарц-үр дунд нийцэхүйц бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний гарцад анхааран ажиллана. Үл тохирлыг хянаж, засаж залруулах нь бидний хэрэгжүүлж байгаа Чанарын менежментийн тогтолцооны **бодлого** байна. Шаардлага хангахгүй байгаа аливаа бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зөв тодорхойлж, хянаж ажиллана. Үл тохирлыг залруулж, стандартын шаардлагад нийцүүлнэ.

8.7.2 Хэрэглэгчийн шаардлагад нийцэхгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг засаж залруулсаны дараа гарцыг шалгууруудтай нийцэж байгаа эсэхийг шалгаж баталгаажуулна.

Үл тохирлыг залруулсан тухай дараах бүртгэлүүдийг хөтөлнө:

- ❖ Үл тохирлын тухай аудитын болон эрх бүхий мэргэжлийн комиссын тайлбар
- ❖ Үл тохирлыг залруулах талаар авсан арга хэмжээний тайлбар
- ❖ Хэрэглэгчидтэй зөвшшилцөн тухай тайлбар

Үл тохирлын талаарх шийдвэрийг Их сургуулийн захирал гаргана.

9. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

9.1 Хяналт, хэмжилт, шинжилгээ ба үнэлгээ.

9.1.1 Ерөнхий зүйл.

УБХИС нь Чанарын менежментийн тогтолцоо болон сургалтын хэвийн үйл ажиллагааг хангах, үр нөлөөг сайжруулахад шаардлагатай хяналт, хэмжилт, шинжилгээ ба үнэлгээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.

Дээд боловсролын шинэчлэлийг эрчимжүүлэн сургуулийн боловсрол, сургалтын үйлчилгээнд чанарын улирдлагын ISO9001:2015 стандартыг нэвтрүүлэх дотоод аудит, хяналт шинжилгээ үнэлгээ хийж, зорилтын хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг, нөлөөллийг шинжлэн дүгнэх, хөгжлийн дараагийн зорилтыг тодорхойлоход шаардлагатай мэдээлэл, санал дүгнэлт зөвлөмжөөр сургуулийн удирдлагыг хангах, ажил үйлчилгээг сайжруулах зорилгоор дараах зүйлд шаардлагатай хяналт шинжилгээ, хэмжилт болон сайжруулалтын үйл явцыг төлөвлөх хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- ❖ Боловсролын үйлчилгээ шаардлага стандартдаа таарч буй эсэхийг харуулах
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооны тохирлыг хангах (Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний үйл явцаар хянаж шалгана)
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооны үр нөлөөг байнга сайжруулах

Хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийхдээ чанарын удирдлагын тогтолцооны шаардлага болон чанарын бодлого, зорилтыг өнөөгийн нөхцөл байдалтай харьцуулах аргыг хэрэглэнэ.

УБХИС-ийн төлөвлөлт, хэрэгжүүлэлт, хэмжилт, задлан шинжилгээ, сайжруулалтын үйл явцыг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.

Хяналт, хэрэгжүүлэлт, шинжилгээ, үнэлгээний зорилго:

- ❖ Ул тохирлыг илрүүлэх задлан шинжилгээ хийх
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооны үл тохирлыг илрүүлэх, задлан шинжлэх
- ❖ Чанарын менежментийн тогтолцооныүр нөлөөг байнга сайжруулах

Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг хэмжиж үнэлэх нь Чанарын менежментийн тогтолцооны хэрэгжилтийн чухал хэмжилт юм. УБХИС-ийн сэтгэл ханамжийн судалгааг жил бүр хийж байхаар төлөвлөн ажиллаж байна.

Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгаа, мэдээллийг дараах арга хэлбэрээр нээлттэй, ил тод, шуурхай хүлээн авч ажиллана. Үүнд:

- ❖ Албан ёсны цахим хуудсаар
- ❖ УБХИС-ийн Захиргаа, удирдлагын хэлтэс, Сургалтын хэлтэс, Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний алба бичгээр хүлээн авна.
- ❖ "Хэрэглэгчийн үнэлгээ" судалгаа(жил бүрийн 6 дугаар сард)

Хэрэглэгдэхүүн болон үнэлгээний гарцыг баримтжуулах, үйл явцын үр дүнг тодорхойлохын тулд дүн шинжилгээ хийнэ.

- ❖ Үйл явцын хяналт нь чанарын хяналт, бүтээмж хоёртой хамааралтай
- ❖ Нийлэмжгүй байдлыг тодорхойлох, шийдвэрлэхдээ зориулсан заалтыг оруулсан
- ❖ Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжинд нөлөөлж болохуйц аливаа асуудлаас урьдчилан сэргийлэх
- ❖ Үйл явцын хяналтыг баримжуулна.

9.1.2 Их сургууль нь сургалт, судалгаа, цэргийн мэргэжлийн үйл ажиллагааны ажил үйлчилгээг хэрэглэгч хэрхэн үнэлж байгаад хяналт тавина.

- ❖ Сургууль хэрэглэгчийн гомдол, санал, хүсэлт, талархал, сэтгэгдлийг хүлээн авах, түүнийг шуурхай шийдвэрлэх, үндэслэлтэй гомдлыг барагдуулах, хэрэглэгчдэд чирэгдэл учруулахгүйн үүднээс сонсогч, оюутны алба, архив бичиг хэргийн тасаг болон холбогдох албан тушаалтан гомдол, саналыг бичгээр хүлээн авч болно.
- ❖ Хэрэглэгчийн санал гомдлыг утсаар, санал гомдлын хайрцааг, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, санал асуулга, судалгаа, уулзалт, иргэд хоорондын харилцан яриа, цахим сүлжээгээр авч байна.
- ❖ "Хэрэглэгчийн санал, хүсэлт, гомдлыг хүлээн авах, барагдуулах журам"-аар хэрэглэгчээс ирэх аливаа санал, хүсэлт, гомдлыг хүлээн авах, барагдуулах, үйл ажиллагаа, тэдгээрийг бүртгэх үйл явцыг зохицуулна.

9.1.3 Шинжилгээ ба үнэлгээ

УБХИС-ийн Чанарын менежментийн тогтолцоотой, үр нөлөөтэй байдлыг нотлох, Чанарын менежментийн тогтолцооны үр нөлөөг байнга сайжруулж байх чиглэл хүрээг үнэлэх зорилгоор зохих өгөгдлийг тодорхойлж, цуглуулж, задлан шинжилж байна. Үүнд хяналт шалгалт, хэрэгжилт болон бусад холбогдох эх үүсвэрээс бий болсон өгөгдлийг чиг үүргийн хүрээнд харьяаллын сургууль, бутцийн нэгж хийж, сар, улирал, жилээр тайлагнадаг байна.

Дараах өгөгдөл хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийнэ. Үүнд:

1. Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж, өсөлт, бууралт

2. Сургалт, эрдэм шинжилгээ, мэргэжлийн үйл ажиллагаа нь стандарт чанарын шаардлагад тохирч байгаа эсэх
3. Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах боломжийг харуулсан үйл явц, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний үзүүлэлт, хандлага
4. Гадны нийлүүлэлтийн гүйцэтгэл, үр дүн
5. Эрсдэл ба боломжуудыг шийдвэхийн тулд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Хэрэглэгчдэд хамаарах, шинжилгээ, үнэлгээг Сургалтын болон Захиргаа, удирдлагын хэлтэс хариуцан гүйцэтгэнэ. Хэрэглэгчдэд хамаарах мэдээллийн эх үүсвэрт:

- ❖ Судалгааны мэдээлэл
- ❖ Санал асуулгын дүн
- ❖ Зах зээл, өрсөлдөгчийн мэдээлэл

Дээрх аргуудаар олж авсан хэрэглэгчийн талаарх үзүүлэлт нь Чанарын менежментийн тогтолцооны үр нөлөө, үр дүнг үнэлэх **оролт** болно.

9.2 Дотоод аудит

9.2.1 Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний албаны дарга, мэргэжилтнүүд болон орон тооны бус дотоод аудиторыг УБХИС-ийн захирлын тушаалаар томилон Дотоод аудитын сургалтанд хамруулсан мэдлэг, үр чадварын түвшингээр шаардлага хангасан "Чанарын дотоод аудитор" сертификат олгосон. Тэдгээрийн эрх үүргийг "УБХИС-ийн чанарын дотоод аудит хийж журам", "УБХИС-ийн дотоод аудитын журам"-аар зохицуулж байна. Чанарын дотоод аудитыг хичээлийн жилийн туршид батлагдсан хөтөлбөр, график төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулж байна.

Аудитыг төлөвлөх, явуулах, үр дүнг нь тайлагнах болон бүртгэлийг хадгалахад тавих шаардлага болон үүрэг хариуцлагын тогтолцоог журамд тодорхойлсон.

- ❖ Тус сургуульд хэрэгжиж байгаа боловсролын үйлчилгээ өөрийн орны болон олон улсын стандартын шаардлага, боловсролын хууль тогтоомжид тохирч, үр бүтээлтэй хэрэгжиж байгаа
- ❖ Эдгээр шаардлагуд нь үр нөлөөтэй хэрэгжиж хадгалагдаж байгаа зэргийг дотоод аудитын явцад тогтооно.
- ❖ Чанарын удирдлагын тогтолцооны шаардлага байгууллагын өөрийн шаардлагад тохирч буй эсэхэд аудит хийнэ.
- ❖ Аудитын хөтөлбөр болон түүнд хамрагдах үйл явцыг "УБХИС-ийн чанарын дотоод аудитын журам"-д тодорхойлсон.

9.2.2 Байгууллага

УБХИС нь үйл явцуудын ач холбогдол, сургуульд нөлөөлж буй өөрчлөлтүүд, өмнөх аудитын давтамж, аргачлал, хариуцлага, төлөвлөлт, тайлагнал зэргийг тусгасан аудитын хөтөлбөрийг жилийн эхэнд төлөвлөн ДАЧУА-ны даргаар батлуулан хэрэгжүүлнэ.

Аудитыг үр дүнгийн тайлан, үл тохирлын мэдээллийг ДАЧУА-ны мэргэжилтэн баримтжуулан бүртгэл хөтлөн хадгалж, архивт шилжүүлнэ. Удирдлагын дүн шинжилгээний хурлыг нэг оролт болгон тооцно.

Дотоод аудитыг дараах үе шатуудад баримтжуулна:

- ❖ Аудит тус бүрийн шалгуур, хамрах хүрээг тогтооно

- ❖ Аудиторыг сонгох, аудитыг бодитой шударга явуулах
- ❖ Аудитын үр дүнг холбогдох удирдлагад мэдээлэх
- ❖ Аудитыг төлөвлөх
- ❖ Аудитыг гүйцэтгэх
- ❖ Аудитын үнэлгээ
- ❖ Үл тохирол, тайлан
- ❖ Залруулах арга хэмжээ, гүйцэтгэлд хяналт тавих

Аудитыг төлөвлөх, явуулах, үр дүнг тайлагнах болон үүрэг хариуцлагыг баримт-жуулсан байдлыг "ҮБХИС-ийн чанарын дотоод аудитын журам"-аар зохицуулна. Сургуулийн дотоод аудиторуудыг чадваржуулахад байгууллагын зүгээс анхаарч ажиллана. Дотоод аудиторууд нь өөрсдийн харьяалагддаг сургууль, бүтцийн нэгжид аудит хийж болохгүй. Аудиторт хамрагдаж буй нэгжийн удирдлага нь аудитын үр дүнгээр үл тохирол, түүний шалтгааныг арилгах, залруулах арга хэмжээг хугацаанд нь хэрэгжүүлж, шалгалт баталгааны үр дүнгийн тайланг гаргана. Үл тохирлыг залруулах, сэргийлэх журмаар зохицуулна.

9.3 Удирдлагын дүн шинжилгээ

9.3.1 Ерөнхий зүйл

Чанарын менежментийн тогтолцооны байнгын сайжруулалтад тогтмол давтамжтайгаар удирдлагын дүн шинжилгээ хийх замаар хангана. Их сургуулийн захиргааны зөвлөл нь удирдлагын дүн шинжилгээг хийнэ. Тухайн жилийн удирдлагын дүн шинжилгээний тайлан, саналыг Захиргаа, удирдлагын хэлтэс жил бүрийн 12 дугаар сарын 25-ны дотор сургуулийн захиргааны зөвлөлийн хуралдаанд хэлэлцүүлнэ.

Чанарын менежментийн тогтолцоонд дээд удирдлагын зүгээс тогтоосон хугацаанд үр нөлөөтэй дүн шинжилгээ хийх үүргийг Их сургуулийн захирлын удирдлага дор Захиргаа, удирдлагын хэлтэс, цаг үеийн шаардлагатай мэдээллээр хангах үүргийг Дотоод аудит, чанарын үнэлгээний албаны дарга тус тус хүлээнэ.

Энэхүү дүн шинжилгээ нь чанарын бодлого, зорилт, сайжруулах боломж, тогтолцоонд өөрчлөлт оруулах хэрэгцээг үнэлэх зэрэг асуудлыг баатгаана.

9.3.2 Удирдлагын дүн шинжилгээний орц

Удирдлагын дүн шинжилгээний орц болох дүн шинжилгээг төлөвлөн хэрэгжүүлэх бөгөөд дараах асуудлыг авч үзнэ. Үүнд:

- Удирдлагын өмнөх дүн шинжилгээний мөрөөр авсан арга хэмжээний дүн, гүйцэтгэл;
- Их сургуулийн чанарын менежментийн тогтолцоонд хамаарах гадаад болон дотоод асуудлуудад гарсан өөрчлөлттүүд;
- Чанарын бодлого, зорилтын биелэлт үр дүн хэрэгжилт;
- Харьяаллын сургууль, хэлтэс, алба нэгжийн ажлын гүйцэтгэл;
- Сургалт, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний чанарын тайлан;
- Дотоод болон гадны аудитын үр дүн, тайлан, дүгнэлт, санал;
- Сонсогч, оюутан, сонирхогч талуудаас ирсэн мэдээлэл /санал, хүсэлт, шаардлага/;
- Сонсогч, оюутны сэтгэл ханамжийн байдал;

- Захиргааны зөвлөлийн хурлаас өгсөн үүрэг, даалгавар, зөвлөмж;
- Үйл явцын гүйцэтгэл ба бүтээгдэхүүн үйлчилгээний тохирлын байдал
- Гадны нийлүүлэгчийнгүйцэтгэл
- Сэргийлэх болон запруулах арга хэмжээний дүн;
- Өргөдөл, гомдол шийдвэрлэх үйл явцын дүн;
- Их сургуулийн зохион байгуулалт, өөрчлөлтийн асуудал;
- Эрсдэл, боломжуудад чиглэсэн арга хэмжээний үр бүтээлтэй байдал
- Үл тохирол ба сайжруулах боломж, арга хэмжээ зэрэг болно.

Хянаагдан үндсэн орцууд: Төрөл бүрийн үйл явцын чанарын өөрчлөлтийн гол цэгүүд дээр цуглуулсан тохирол гүйцэтгэлийн хэмжигдэхүүнд(шалгуур үзүүлэлт)

Сайжруулалт: Хэмжигдэхүүнүүд (шалгуур үзүүлэлт) дээр үндэслэсэн үзүүлэлтүүд

Тохирод: Дотоод аудитын дагуу баталгаажуулж, аудитын үр дүнг хянах, илрүүлэх, засаж запруулах, бэрхшээлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ

Үзүүлэлт: Үйл ажиллагааны зорилтуудыг хэрэгжүүлэх, хүссэн үр дүнд хүрэх чадварыг шалгах арга хэлбэрүүд зэргээс бүрдэнэ.

9.3.3 Удирдлагын дүн шинжилгээний гарц

Удирдлагын дүн шинжилгээний гарц нь Чанарын менежментийн тогтолцоонд өөрчлөлт, сайжруулалт хийх удирдлагын үйл ажиллагаа юм.

Удирдлагын дүн шинжилгээний гарцаад дараах шийдвэрүүд болон арга хэмжээ хамаарна. Үүнд:

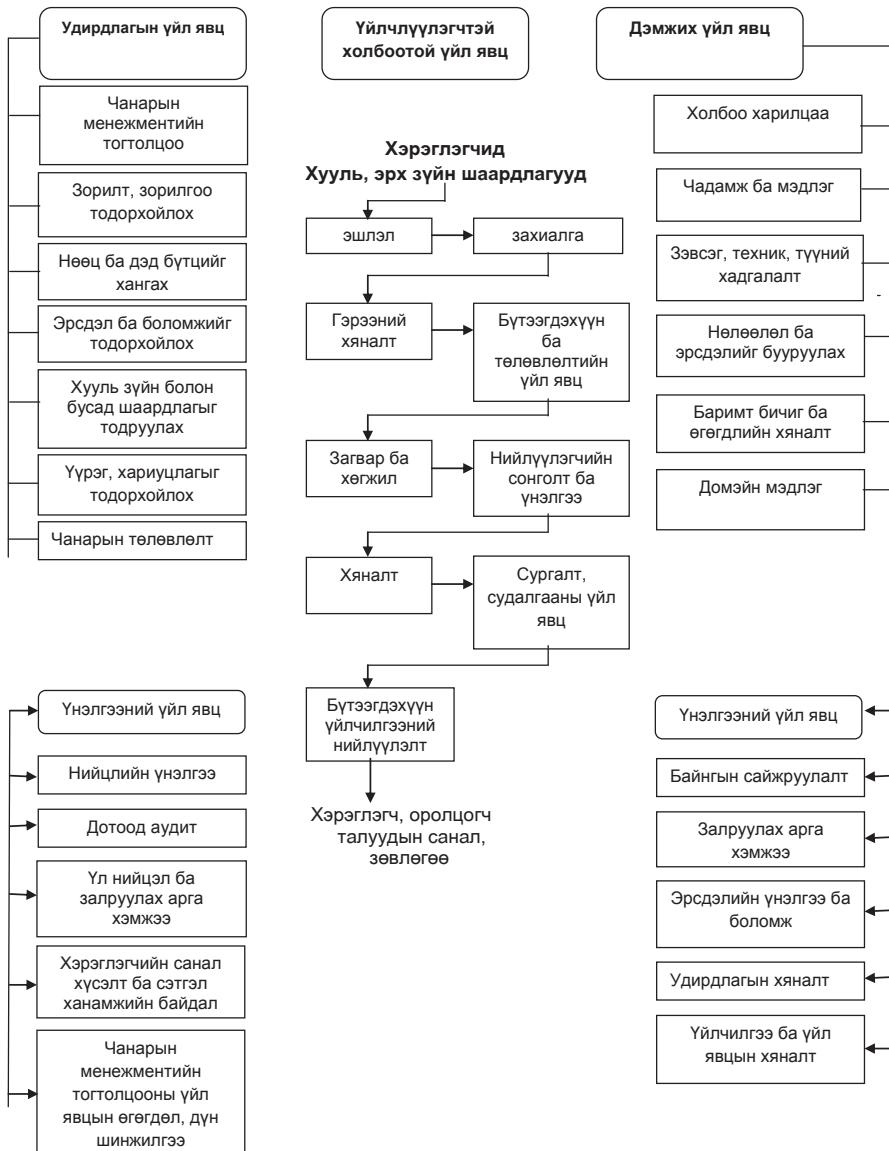
- Хэрэглэгч, оролцогчдын шаардлагад хамаарах бүтээгдэхүүнийг сайжруулах;
- Шаардагдах нөөцийн хэрэгцээ болон нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлох, үнэлэх;
- Бүтээгдэхүүнийг сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө;
- Нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлох, үнэлэх;
- Бодлого, зорилтод өөрчлөлт хийх, төлөвлөгөө;
- Сэргийлэх, запруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө;
- Дүрэм, журам шинэчлэх, өөрчлөх;
- Бүтэц зохион байгуулалтыг өөрчлөх;
- Шинэ санаа, санаачлагыг гаргах;
- Ажлын байрны үнэлгээ хийх, эрсдлийг бууруулах;
- Сонсогч, оюутны сэтгэл ханамжийг ахиулах арга барил, шинжилгээ хийх, боловсруулах зэрэгт хамаарах шийдвэр болон арга хэмжээ болно.

Удирдлагын хяналт, дүн шинжилгээний хурлын гол үр дүн нь Чанарын менежментийн тогтолцоонд өөрчлөлт оруулах, сайжруулахад шаардлагатай арга хэмжээ авч, эдгээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нөөцийг бүрдүүлэхэд чиглэгдэнэ. Хурлаас гарсан шийдвэрийг баримтжуулан хадгална.

ҮБХИС-ийн үйл ажиллагааны дараалал ба харилцан үйлчлэл

10. САЙЖРУУЛАЛТ

10.1 Ерөнхий зүйл

ҮБХИС нь холбогдох мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх замаар хэрэглэгч, сонирхогч талуудын хэрэгцээг хангах, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлэхэд шаардлагатай аливаа үйл ажиллагааг тасралтгүй сайжруулах, өөрчлөлт шинэчлэл хийх замаар байгууллагын менежментийг төгөлдөржүүлнэ.

Сайжруулах үйл явцын өгөгдлийн орцод:

- Эрсдэл ба боломжийн үнэлгээ
- Хэрэглэгч, оролцогч талуудын өөрчлөгдөх байгаа хүлээлтийг хангах
- Одоо нийлүүлж байгаа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тохируулах
- Чанарын менежментийн тогтолцооны үр дүнтэй байдал
- Нийлүүлэгчийн гүйцэтгэл
- Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн түвшин(гомдол, шүүмжлэл гэх мэт)
- Дотоод ба гадаад аудитын дүн
- Залруулах арга хэмжээ ба дагаж мөрдөх үзүүлэлтүүд

Энэхүү үйл ажиллагааг "Үл тохирлыг залруулах, сэргийлэх журам"-аар зохицуулна.

Их сургууль өдөр тутмын гүйцэтгэлийн талаарх санал бодлыг сайжруулах боломжийг бүтцийн нэгжийн удирдлагын түвшинд үнэлж залруулна.

Үрт хугацааны өгөгдөл, чиг хандлагын шинжилгээ, сайжруулах боломжуудыг удирдлагын дүн шинжилгээний үйл явцаар үнэлж хэрэгжүүлнэ.

10.2 Үл тохирол ба залруулах арга хэмжээ

10.2.1 Их сургууль байнгын сайжруулалтыг хангахын тулд хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжгүй байдал, чанаргүй үйлчилгээ зэрэгт анхаарлаа хандуулна.

Үл тохирлын асуудал аль хэдийн үүссэн байж болох тул тэдгээрийг шууд засаж залруулах дахин үүсэх магадлалыг арилгахад чиглэсэн арга хэмжээ авна. Үл тохирол, зөрчлийн үндсэн шалтгааныг судлан тогтоож залруулах нь бидний байнгын сайжруулалтын үйл явцын чухал хэсэг байна.

Үл тохирлын үед Их сургууль дараах арга хэмжээ авна:

- Үйл явцыг цаашид үргэлжлүүлэхийг хориглох
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үл тохирлын шалтгааныг тодруулах
- Шаардлагатай залруулах ямар арга хэмжээ авахыг тогтоох
- Үр дагаврыг арилгах
- Залруулах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх
- Үл тохирлын шалтгаан нөхцөлд дүн шинжилгээ хийх
- Ижил төстэй үл тохиролууд байгаа эсэх эсвэл тохиолдож болох эсэхийг тодорхойлох
- Үл тохирлоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай үйл ажиллагааг тогтоох
- Аливаа залруулах арга хэмжээний үр бүтээлтэй байдалд дүн шинжилгээ хийх
- Шаардлагатай гэж үзвэл, төлөвлөлтийн явцад тодорхойлсон эрсдэл болон боломжуудыг шинэчлэх.
- Үл тохирлыг залруулахаас өмнө бүртгэнэ.
- Илрүүлсэн үл тохирлыг хариуцсан менежментийн тогтолцооны ажилтан

бүртгэн авч холбогдох харьяллын сургууль, бүтцийн нэгжийн удирдлагад мэдэгдэж шаардлагатай арга хэмжээг авахуулж үр дүнг бүртгэлд оруулна.

Их сургууль нь үл тохирол гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор түүний шалтгаан нөхцлийг арилгах арга хэмжээ авна. Илэрсэн үл тохирлын үр дагаварт тохируулан запруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Үл тохиролд дун шинжилгээ хийх
- Үл тохирлын шалтгааныг тодорхойлох
- Үл тохирол дахин гаргуулахгүй тулд авах арга хэмжээний хэрэгцээг үнэлэх
- Шаардлагатай арга хэмжээг тодорхойлж хэрэгжүүлэх
- Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнгийн бүртгэл хийх
- Хэрэгжүүлсэн запруулах арга хэмжээнд дун шинжилгээ хийх
- Үл тохирол запруулахад чиглэгдсэн шаардлагатай өөрчлөлт хийх, арга хэмжээ авах
- Гарсан хохирлыг тооцож барагдуулах

Үл тохирлыг запруулах болон дараагийн аудитыг дотоод аудитын үйл явцын дагуу явуулж үр дүнтэй запруулах арга хэмжээ авч ажиллана. Запруулах үйл явцадилэрсэн үл тохирлыг арилгах арга зүйтэй нийцүүлэн явуулна. Үл тохирлын хяналт, үл тохирлыг запруулсан тухай мэдээллийг нотолгоо болгон хадгална.

Энэ нь үл тохирлыг запруулах талаар хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаанууд, запруулга хийх ажлыг хэрэгжүүлсэн албан тушаалтан, запруулах ажлын үр дүнг Дотоод аудитын тайлантай хамтатган Их сургуулийн захирап, Захиргааны зөвлөлд танилцуулна. Тайллан, запруулалтын бүртгэлийг Дотоод аудит чанарын үнэлгээний албандаа хадгална.

10.3 Тасралтгүй сайжруулалт

УБХИС нь Их сургуулийн бодлого, зорилго, зорилтууд, аудит, өгөгдлийн шинжилгээ, засч запруулах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, удирдлагын хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх замаар **Чанарын менежментийн тогтолцооны** үр нөлөөг байнга сайжруулдаг. Байнгын сайжруулалтын үйл явц нь Их сургуулийн хөгжлийн стратегийн төлөвлөгөө, зорилго, зорилт, үйлчлүүлэгчийн зорилго, зорилтууд дээр үндэслэн чанарын бодлого, зорилтуудаа тодорхойлоход оршино.

Үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж, дотоод аудитын өгөгдөл, үйл явц, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний гүйцэтгэлийн үр дүн, чанарын шаардлага хангаагүй, эрсдэлтэй нөхцөл байдлыг гүйцэтгэлийн гол үзүүлэлтүүд болон гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдтэй харьцуулан сайжруулахын тулд нэмэлт боломжуудыг олж тогтоож, ажиллана. Сайжруулах хөтөлбөрийн үр дүн, түүний дотор засаж запруулах арга хэмжээ, Их сургуулийн түвшинд хүрэх зорилтыг ерөнхийд нь удирдлагын хяналтын явцаар үнэлж байна.

Чанарын менежментийн тогтолцоог ажил үйлчилгээндээ нэвтрүүлэхийг Их сургууль мөнхийн уриа дуудлагад, хувь ажилтан, алба хаагчийн дотоод сэтгэлийн хүрдэн болгоно.

Их сургуулийн ЧМТ-нд үл тохирол үүсч болзошгүй шалтгаан, эх үүсвэрээс сайжруулах ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлнэ. Сайжруулах ажиллагаатай холбогдсон бүх материалыг баримтжуулан хадгална. Тасралтгүй сайжруулахын тулд дараах дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Болзошгүй үл тохирол, тэдгээрийн шалтгааныг тодорхойлох
- Шаардлагатай арга хэмжээг авч тодорхойлж хэрэгжүүлэх
- Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнгийн бүртгэл хийх
- Хэрэгжүүлэн сайжруулсан арга хэмжээнд дүн шинжилгээ хийх

Их сургуулийн ЧМТ-нд илэрсэн үл тохирлыг залруулах, сайжруулахажиллагаатай ажиллагаатай холбогдсон баримт бүртгэлийг "Баримт бичгийн бүртгэлийн журам"-ын дагуу хөтөлнө.

